

IZGLĪTĪBAS un ZINĀTNES
MINISTRIJA

2010. GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS

Labdien, Izglītības un zinātnes ministrijas 2010. gada publiskā pārskata lasītāji!

2010. gads bija izturības un jaunu risinājumu meklējumu laiks gan izglītībā, gan zinātnē, sportā, jaunatnes un valsts valodas politikā. Lai gan iepriekšējos gados būtiski samazināts finansējums ministrijas darbības jomās, esam spējuši saliedēt spēkus, nezaudēt darba kvalitāti un izstrādāt ilgtermiņa mērķus un sākt to īstenošanu. Ir jomas, kurās tika turpinātas iesāktās pārmaiņas, kā arī tādas, kurās vispirms bija nepieciešams pilnveidot normatīvo likumdošanas bāzi. Es augstu vērtēju visu nozarē strādājošo gribasspēku un spēju augt, kā arī sadarbības partneru ieguldījumu optimālā risinājumu sasniegšanā. Gandarījumu par paveikto darbu dod sabiedrības novērtējums, kur socioloģiskie pētījumi jau otro gadu apliecina, ka Latvijas iedzīvotāji visvairāk uzticas izglītības iestādēm, un pēdējā gada laikā šī uzticība ir pieaugusi par 9%.

2010. gadam Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) bija izvirzījusi trīs mērķus:

- 1) izmaksu efektivitātes paaugstināšana vispārējā un profesionālā izglītībā, vienlaikus nodrošinot izglītības kvalitāti un pieejamību;
- 2) eksportspējas paaugstināšana augstākajā izglītībā un zinātnē;
- 3) nacionālo vērtību stiprināšana un popularizēšana.

Šie mērķi ir sasniegti, veicot nozīmīgas strukturālas reformas, kas nākotnē turpināsies, lai gan kopš 2008. gada ministrijas pārziņā esošajām jomām finansējums ir samazināts par vairāk nekā 260 miljoniem latu jeb gandrīz par 50%.

Sadarbība ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību, Latvijas Izglītības vadītāju asociāciju un citiem sadarbības partneriem palīdzējusi ministrijas pārziņā esošo jomu attīstībā. Starptautiskajiem aizdevējiem, īpaši Pasaules Bankai, mūsu sniegtie argumenti radīja izpratni nepieļaut turpmāku būtisku finansējuma samazinājumu ministrijas pārziņā esošajās jomās.

Pārskata gadā turpinājās finansēšanas principa „nauda seko skolēnam” ieviešana un pilnveide, tika veikti grozījumi normatīvajos aktos, kas stājās spēkā no 2010. gada 1. septembra:

- pēc pašvaldību izglītības iestāžu tīkla sakārtošanas palie-

lināts finansējums, kas „seko” skolēnam pedagogu darba samaksai;

- tajās administratīvajās teritorijās, kurās skolēnu skaits vispārējās izglītības iestādēs ir 0,5 skolēni uz vienu kvadrātkilometru vai pat mazāks, skolēnu skaitam pedagogu darba samaksas finansējuma aprēķināšanai tika noteikts koeficients 1,3;
- no 1,47 līdz 1,6 palielināts koeficients finansējuma aprēķināšanai pedagogu darba samaksai speciālajās skolās, vispārējās izglītības iestādēs integrētiem bērniem ar speciālajām vajadzībām un bērniem ar speciālām vajadzībām vispārējās izglītības iestāžu speciālajās klasēs vai grupās;
- precizēti noteikumi par papildu finansējuma piešķiršanu programmām padziļinātai mācību priekšmeta mācīšanai. 2009./2010. mācību gadā mūsu jaunieši ar izciliem panākumiem piedalījās septiņās starptautiskajās mācību priekšmetu olimpiādēs, kopumā iegūstot četras sudraba medaļas un desmit bronzas medaļas.

Profesionālajā izglītībā 2010. gadā iesākta un tiek plānveidīgi turpināta profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācija. Būtiski ir pilnveidoti Eiropas reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” investīciju nosacījumi un parakstīti līgumi ar izglītības iestādēm par apmēram 65 miljonu latu piešķiršanu. Finansējums tiek koncentrēts, veidojot kompetences centrus un attīstot profesionālās skolas ar specializāciju. Vienlaikus tiek saglabāta profesionālās izglītības pieejamība reģionos, veidojot filiāles vai integrētas izglītības iestādes.

Papildus 2010. gadā tika piesaistīti 2,5 miljoni latu no Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļiem koledžu energoefektivitātes paaugstināšanai, papildus 2011. gadā piesaistot 10,4 miljonus latu ministrijas profesionālo skolu energoefektivitātes paaugstināšanai. 2010. gada 1. decembrī iesākta profesionālajai izglītībai ļoti nozīmīga projekta īstenošana kopā ar

sadarbības partneriem – Latvijas Darba devēju konfederāciju, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, Valsts izglītības satura centru un Izglītības kvalitātes valsts dienestu. Projekts izstrādāts Eiropas Sociālā fonda (turpmāk – ESF) aktivitātē „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības pārstrukturizācija”, tā īstenošanas gaitā plānots pārskatīt profesionālās izglītības saturu, piemērojot to veiktajiem tautsaimniecības nozaru izpētes rezultātiem, izveidojot nozaru profesionālo kvalifikāciju struktūru, pārskatot profesiju standartus nozarēs un aktualizējot specializāciju pamatprasības.

Apstiprināti četri projekti ERAF aktivitātē „Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai”, lai izveidotu izglītības iestādes, kurās īsteno gan vispārējās, gan profesionālās izglītības programmas.

Pārskata gadā pirmo reizi pēdējo gadu laikā pieaudzis pēc 9. klases profesionālajās skolās uzņemto audzēkņu īpatsvars. Jaunas papildu iespējas apgūt darba tirgū pieprasītās specialitātes ir arī vidusskolu absolventiem – ministrija sadarbībā ar profesionālās izglītības iestādēm īsteno projektu ESF apakšaktivitātē „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai”.

Latvija var lepoties ar jauno profesionāļu sasniegumiem – zelta un sudraba medaļām, kā arī ekscelences godalgām – gada beigās Portugālē notikušajā Eiropas lielākajā un prestižākajā jauno profesionāļu meistarības konkursā „EuroSkills 2010”. Tajā piedalījās 500 dalībnieku no 27 valstīm, pārstāvējot 52 profesijas. Šie rezultāti apliecina, ka Latvijas profesionālā izglītība sagatavo starptautiski konkurētspējīgus jaunos speciālistus.

Nozīmīgākais 2010. gada notikums, kas stiprina un popularizē nacionālās vērtības, bija X Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, kas norisinājās no 6. līdz 11. jūlijam. Svētkos piedalījās vairāk nekā 30 000 dalībnieku. Pirmo reizi vēsturē šie svētki ir ierakstīti UNESCO 2010.–2011. gada svinamo dienu kalendārā un kā UNESCO nemateriālā kultūras mantojuma meistardarbs ir vispasaules nozīmes vērtība. Tādējādi veicināta gan Latvijas, gan šo svētku starptautiskā atpazīstamība.

2010. gadā tika turpinātas reformas augstākajā izglītībā un zinātnē. Janvārī valdība apstiprināja informatīvo ziņojumu „Par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanai”. Saskaņā ar šo ziņojumu tika sagatavots un augustā Ministru kabinetā apstiprināts „Pasākumu plāns par nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.–2012. gadam”.

Lai gan kopējais finansējums izglītībai samazināts, augstākajā izglītībā 2010. gadā no valsts budžeta līdzekļiem apmaksāto studiju vietu skaits Latvijas augstskolās nodrošināts teju 2009. gada līmenī – 25 738 vietas.

Augstskolām un koledžām piešķirti vairāk nekā 100 miljoni latu no ERAF augstākās izglītības iestāžu telpu modernizēšanai, lai uzlabotu augstākās izglītības kvalitāti kā arī starptautisko konkurētspēju. Nodrošināts ESF atbalsts doktorantiem un maģistrantiem, tādējādi veicinot studentu skaita pieaugumu doktorantūras un maģistrantūras studijās.

Pamatojoties uz nozaru ministriju apstiprinātajām zinātnisko institūciju darbības stratēģijām, veikta zinātnisko institūciju telpiskās attīstības stratēģijas izvērtēšana un noteikti deviņi valsts nozīmes pētniecības centri (turpmāk – VNPC). Lai pilnveidotu zinātnisko un pētniecības aprīkojumu vadošajos VNPC un izveidotu to sekmīgai darbībai atbilstošu infrastruktūru,

nepieciešamos informācijas resursus un to pieejamību, ir apstiprināti Ministru kabineta noteikumi un nodrošināts ERAF finansējums – 56,3 miljoni latu apakšaktivitātes „Zinātnes infrastruktūras attīstība” pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanai.

Iesākta piecu valsts pētījumu programmu īstenošana prioritāros zinātnes virzienos:

- 1) „Inovatīvas enerģijas resursu ieguves un izmantošanas tehnoloģijas un zema oglekļa emisijas nodrošināšana ar atjaunojamiem energoresursiem, atbalsta pasākumi vides un klimata degradācijas ierobežošanai” prioritārajā zinātnes virzienā „Enerģija un vide (atjaunojamo enerģijas resursu ieguves un izmantošanas tehnoloģijas, klimata izmaiņas samazinošās tehnoloģijas un bioloģiskā daudzveidība)”;
- 2) „Inovatīvu daudzfunkcionālu materiālu, signālapstrādes un informātikas tehnoloģiju izstrāde konkurētspējīgiem zinātņu ietilpīgiem produktiem” prioritārajā zinātnes virzienā „Inovatīvie materiāli un tehnoloģijas (informātika, informācijas un signālapstrādes tehnoloģijas, nanostrukturētie daudzfunkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas)”;
- 3) „Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrosība)” prioritārajā zinātnes virzienā „Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrosība)”;
- 4) „Jaunu profilakses, ārstniecības, diagnostikas līdzekļu un metožu, biomedicīnas tehnoloģiju izstrāde sabiedrības veselības uzlabošanai” prioritārajā zinātnes virzienā „Sabiedrības veselība (profilakses, ārstniecības, diagnostikas līdzekļi un metodes, biomedicīnas tehnoloģijas)”;
- 5) „Vietējo resursu (zemes dzīļu, meža, pārtikas un transporta) ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas” prioritārajā zinātnes virzienā „Vietējo resursu (zemes dzīļu, meža, pārtikas un transporta) ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas”.

Jaunatnes politikas jomā izstrādāta valsts programma 2010. gadam un likumprojekts „Grozījumi Jaunatnes likumā”, kas precīzē pašvaldības kompetenci jaunatnes politikas nozarē.

Lai nodrošinātu darbu ar jaunatni un uzlabotu tā ilgtermiņa ietekmi uz jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu, sniegta palīdzība pašvaldībām, nodrošinot atbalstu 21 jauniešu centra darbībai. Piešķirot valsts budžeta finansējumu, izveidot jaunas jaunatnes informāciju punktus, kuros nodrošinātas tehnoloģijas un piekļuves iespējas arī sociālās atstumtības riskam pakļautiem jauniešiem. Latvijas un Šveices sadarbības programmas ietvaros uzsākts darbs 17 pašvaldības multifunkcionālu jaunatnes iniciatīvu centru izveides atbalstam.

Ar Ministru kabineta 2010. gada 11. augusta rīkojumu apstiprināti grozījumi Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2005.–2014. gadam, kā arī ministrijā izveidota starpinstitūciju darba grupa latgaliešu rakstu valodas attīstības veicināšanai un uzsākta pasākuma plāna izstrāde.

Mūsu sportisti aizvadītajā gadā guvuši panākumus gan vietējās, gan starptautiskās sacensībās. Galvenais notikums sporta dzīvē 2010. gadā bija XXI Ziemas olimpiskās spēles Vankūverā. Latvija ar Vankūveras olimpiskajās spēlēs izcīnītajām skeleto-nista Martina Dukura un kamaniņu divnieka – Andra un Jura Šicu – sudraba medaļām ieņēma septīto vietu pasaulē, salīdzinot ar valsti pārstāvošo sportistu iegūto medaļu un iedzīvotāju skaitu.

Līdzās panākumiem Vankūverā īpaši izceļama arī Māra Štromberga uzvara pasaules čempionātā BMX riteņbraukšanā, Inetas Radēvičas uzvara Eiropas čempionātā vieglatlētikā (tālākšanā) un Anastasijas Grigorjevas uzvara Eiropas čempionātā brīvajā cīņā.

Lai gan finansiālā situācija valstī ir sarežģīta, ministrija ir piešķirusi vairāk nekā 700 tūkstošu latu naudas balvām izciliem sportistiem, viņu treneriem, sportistus apkalpojošiem sporta darbiniekiem, kā arī sporta federācijām jaunatnes sporta attīstībai.

Kopumā 2010. gadā saņemti un izvērtēti 356 projektu iesniegumi dažādās izglītības jomās un zinātnē. No tiem īstenošanai apstiprināti 278 projekti par kopējo summu – 239 938 249 Ls. No 2010. gada valsts budžeta struktūrfondu projektu īstenošanai nodrošināts finansējums 122,4 miljonu latu apjomā.

Ar Eiropas Savienības struktūrfondu atbalstu nodrošināti vairāki būtiski pasākumi visu pakāpju izglītības un zinātnes attīstībai, piemēram:

- zinātnes projektu īstenošanai izmantoti (izmaksāti avansi, veiktas atmaksas finansējuma saņēmējiem) 15,52 miljoni latu;
- ar ESF atbalstu darbam zinātniskajās grupās piesaistīti 623 pilnu darba laiku strādājošie zinātniskie darbinieki, kas ir vairāk nekā 9,8% no zinātnē un pētniecībā nodarbināto personu skaita Latvijā;
- Eiropas Savienības struktūrfondu projektu īstenošanas nodrošināšana zinātnē nodarbināto personu atalgojumā veido 20,82 miljonus latu gadā (salīdzinājumam: bāzes finansējums 2010. gadā ir 7,9 miljoni latu);
- aktivitātes „Atbalsts zinātnē un pētniecībā” ietvaros apstiprināti 114 projektu iesniegumi par kopējo attiecināmo izmaksu summu 35,83 miljoni latu;
- aktivitātes „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7. Ietvara programma un citi)” ietvaros apstiprināti 20 projektu iesniegumi par kopējo attiecināmo izmaksu summu 4,87 miljoni latu;
- apakšaktivitātes „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai” ietvaros tika apstiprināts viens iesniegtais projekta iesniegums par kopējo attiecināmo izmaksu summu 10,51 miljons latu;
- kopš 2008. gada 4085 dabaszinātņu, matemātikas, informātikas un svešvalodu pedagogi jeb 15% no vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu kopskaita saņem mērķstipendijas par pētniecības vai radošo darbu sava mācību priekšmeta pasniegšanas pilnveidošanai. To skaitā 2010. gadā – 698 pedagogi;
- kopš 2009. gada rudens un visu 2010. gadu vairāk nekā 20 000 vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogu saņem atbalstu pārkvalifikācijai darbam citā nozarē, paaugstinājuši kvalifikāciju darbam savā nozarē, kā arī piedalījušies pedagogu darba kvalitātes novērtēšanas sistēmas ieviešanā;
- 216 vispārējās vidējās izglītības iestādēs modernizētos dabaszinātņu un matemātikas kabinetus izmanto 67% no vidusskolēnu skaita valstī;
- septiņas vispārējās izglītības iestādes pielāgotas bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, pielāgošanas darbi vēl norit 31 skolā;
- kopš 2009. gada ESF stipendijas par sekmību saņem profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi. Līdz šim stipendijas saņēmuši 31 983 audzēkņi jeb 87% no profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaita valstī, tajā skaitā 2010. gadā – 5945 audzēkņi;
- ESF stipendijas studijām doktorantūrā kopš 2009. gada saņēmuši 1005 doktorantūras studenti, kas ir 46,7% no doktorantūras studentu kopskaita 2009./2010. akadēmiskajā gadā;
- ESF stipendijas studijām maģistrantūrā kopš 2009. gada saņēmuši 683 maģistrantūras studenti, kas ir 11,8% no maģistrantūras studentu kopskaita 2009./2010. akadēmiskajā gadā.

Aizvadītajā gadā valdībā apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr. 788 „Valsts izglītības informācijas sistēmas saturs, uzturēšanas un aktualizācijas kārtība”, kas juridiski nostiprina Valsts izglītības informācijas sistēmu (turpmāk – VIIS) kā centrālo ar izglītību saistīto reģistru informācijas sistēmu. Informācijas ievadīšana VIIS ar 2010. gada 1. septembri kļuva obligāta visām izglītības iestādēm neatkarīgi no to juridiskā statusa, līdz ar to nodrošinot kvalitatīvu datu operatīvu pieejamību.

Īstenota automātiska datu apmaiņa ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, un vispārējās izglītības iestādēm vairs nav jāizsniedz izziņas, lai skolēnu vecāki turpinātu saņemt ģimenes valsts pabalstu un citus pabalstus, ja skolēns turpina mācīties pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas.

Pasaules Bankas Centrāleiropas un Baltijas valstu direktors Pīters Herolds pozitīvi novērtējis izglītības sistēmā veikto procesu kā plašas strukturālās reformas.

Tāpēc Izglītības un zinātnes ministrijas vārdā gribu teikt paldies pedagogiem un visiem nozarē iesaistītajiem speciālistiem, kā arī visiem mūsu sadarbības partneriem, ar kuriem kopā esam strādājuši 2010. gadā, nodrošinot iesākto darbu nepārtrauktību un mūsdienu prasībām atbilstošus risinājumus.

*Ar cieņu –
izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks*

SATURA RĀDĪTĀJS

I. PAMATINFORMĀCIJA	6
1.1. Juridiskais statuss	6
1.2. Izglītības un zinātnes ministrijas struktūra 2010. gadā	6
1.3. Galvenās prioritātes	7
1.4. Darbības virzieni un mērķi, kā arī īstenotās budžeta programmas	7
1.5. Padotības iestādes	8
II. FINANŠU RESURSI UN DARBĪBAS REZULTĀTI	9
2.1. Finanšu resursi un to izlietojums	9
2.2. Darbības rezultāti un sniegtie pakalpojumi	10
2.2.1. Vispārējā izglītība	10
2.2.2. Profesionālā izglītība	15
2.2.3. Augstākā izglītība	16
2.2.4. Zinātne	17
2.2.5. Valsts valodas politika	19
2.2.6. Jaunatnes politika	20
2.2.7. Sports	20
2.2.8. Nozares vadība	22
2.2.9. Informācijas tehnoloģiju attīstība	24
2.2.10. ES struktūrfondi un ārvalstu finanšu instrumenti	25
2.3. Iekšējais audits un kvalitātes vadības sistēmas izveide un ieviešana ministrijā	27
III. PERSONĀLS	28
IV. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	29
V. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI	30

I. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Juridiskais statuss

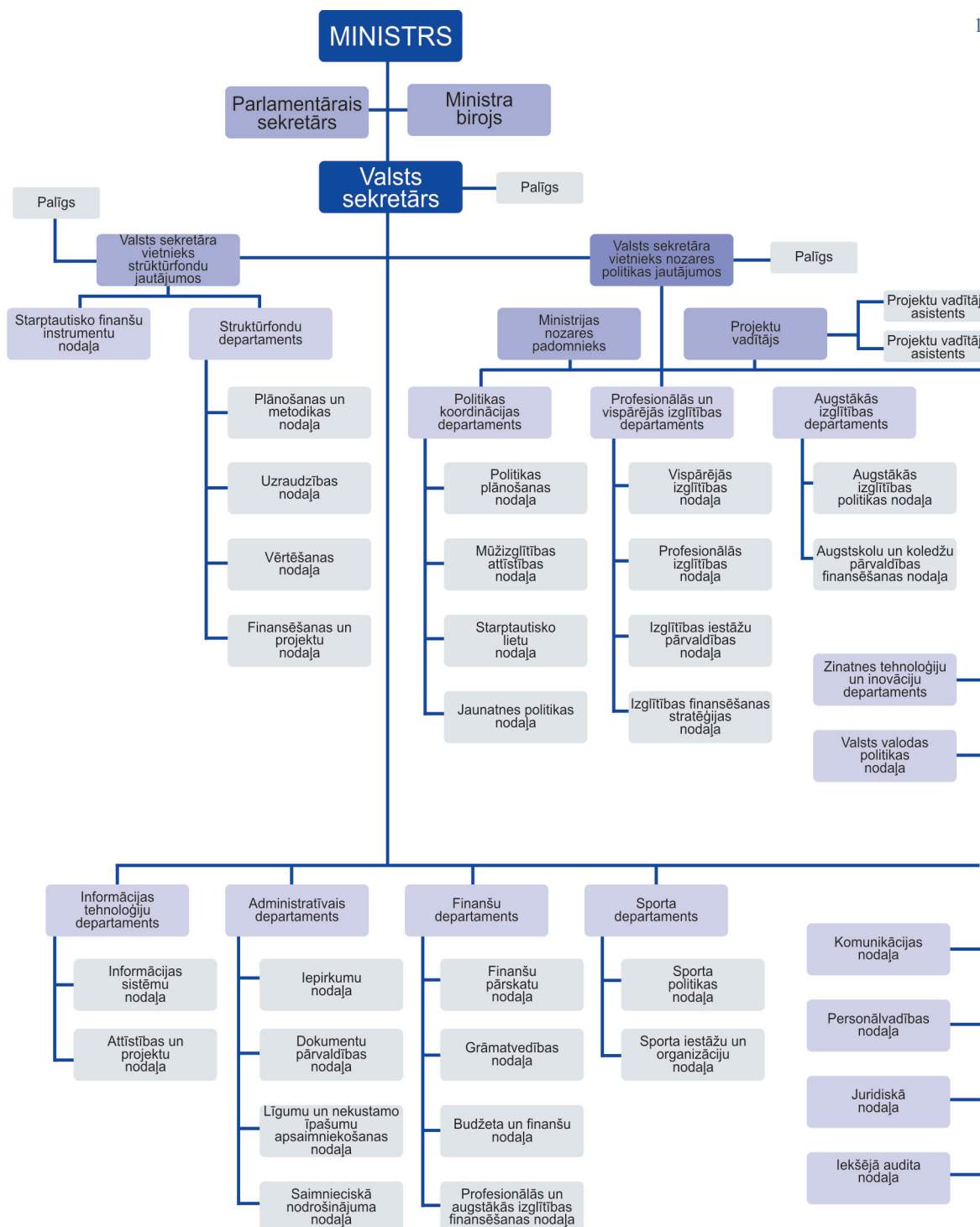
Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 16. septembra noteikumiem Nr. 528 „Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums” ir vadošā valsts pārvaldes iestāde izglītības, zinātnes un sporta nozarē, kā arī jaunatnes un valsts valodas politikas jomā. Ministrijas funkcijas ir izstrādāt izglītības, zinātnes, sporta, jaunatnes un valsts valodas politiku, organizēt un koordinēt izglītības, zi-

nātnes, sporta, jaunatnes un valsts valodas politikas īstenošanu, kā arī veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas ar mērķi veicināt Latvijas iedzīvotāju – izglītotu, veselīgu, fiziski un garīgi attīstītu, patriotiski noskaņotu personību – ilgtspējīgu labklājības pieaugumu kā arī vienotu Latvijas sabiedrību.

Ministrija nodrošina sabiedrības informēšanu, pieņemto lēmumu skaidrošanu un saikni ar sabiedrību, ievērojot administrēšanas procesa labākās tradīcijas un pārskatāmas valsts pārvaldes darbības pamatprincipus.

1.2. Izglītības un zinātnes ministrijas struktūra 2010. gadā

1. attēls

1.3. Galvenās prioritātes

1. Izmaksu efektivitātes paaugstināšana vispārējā un profesionālajā izglītībā, vienlaikus kvalitātes un pieejamības nodrošināšana. Vispārējā izglītībā tika turpināta finansēšanas principa „nauda seko skolēnam” analīze un pilnveide; savukārt profesionālajā izglītībā tika īstenota darbības optimizācijas programma, kas paredz skolām sadarbībā ar pašvaldībām izstrādāt skolu attīstības un investīciju stratēģiju, lai turpinātu ES struktūrfondu projektu pieteikumu sagatavošanu un projektu īstenošanu. Lai nodrošinātu prioritātes ieviešanu, tika īstenoti vai uzsākti šādi pasākumi:

- kvalitatīvas pirmsskolas izglītības nodrošināšana, sagatavojot tālākizglītības ieguvei;
- pedagoģiskā procesa efektivitātes paaugstināšana pamatizglītības posmā;
- vidējās izglītības satura un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas pilnveide;
- izglītības kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveide;
- mācību un metodisko līdzekļu nodrošinājums mācību priekšmetu kvalitatīvai apguvei;
- karjeras izglītības pilnveide jauniešu motivētas un apzinātas tālākizglītības iegūšanai un savas karjeras veidošanai;
- izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušana izglītības sistēmā;
- atbalsta nodrošinājums izglītojamajiem no sociālā riska grupām;
- Latvijas mazākumtautību izglītības iespēju nodrošināšana;
- pedagogu izglītības un tālākizglītības uzlabošana;
- pedagogu darba kvalitātes novērtēšanas un atbilstošas darba samaksas sistēmas izveide;
- profesionālās izglītības sistēmas modernizācija;
- profesionālās izglītības prestiža celšana;
- darba tirgum atbilstošu praktisko iemaņu apguvei un mācību procesa nodrošināšanai.

2. Eksportspējas paaugstināšana augstākajā izglītībā un zinātnē tautsaimniecības atveseļošanas īstenošanai. Pamatojoties uz informatīvo ziņojumu „Par nepieciešamajām strukturālajām pārmaiņām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanai”, ministrija sadarbībā ar Ekonomikas ministriju, kā arī konsultējoties ar sociālajiem un citiem partneriem, izstrādāja augstākās izglītības darbības optimizācijas programmu; zinātnē, pamatojoties uz nozaru ministriju apstiprinātajām zinātnisko institūciju darbības stratēģijām, ministrija veica zinātnisko institūciju telpiskās attīstības stratēģijas izvērtēšanu un noteica vadošos valsts nozīmes pētniecības centrus. Lai nodrošinātu prioritātes ieviešanu, lielāka uzmanība tika pievērsta:

- augstākās izglītības konkurētspējas uzlabošanai;
- nepieciešamās mācību studiju materiālās bāzes pilnveidei;
- zinātnes un pētniecības lomas palielināšanai augstskolās.

3. Nacionālo vērtību stiprināšana un popularizēšana.

2010. gadā veiksmīgi noritēja X Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, kuru rīkošanai 2010. gada vasarā, pamatojoties uz ministrijas ierosinājumu, tika piešķirts finansējums 1,5 milj. latu apjomā. Savukārt UNESCO šos svētkus, līdzās citiem pasaules kultūras šedevriem, iekļāvuši savā svinamo dienu kalendārā 2010.–2011. gadam, pievēršot tiem plašu starptautisku uzmanību¹. Papildus, lai nodrošinātu prioritātes ieviešanu, tika īstenoti vai uzsākti šādi pasākumi:

- vērtībuzglītības īstenošana izglītības iestādēs sadarbībā ar skolēnu vecākiem;
- interešu izglītības piedāvājuma nodrošināšana.

1.4. Darbības virzieni un mērķi kā arī īstenotās budžeta programmas

Ministrija nodrošina šādu valsts pamatbudžeta virzienu² administrēšanu:

1) **30,72%** no budžeta ir izdevumi caurviņu pasākumiem³ izglītības, zinātnes, sporta, jaunatnes un valsts valodas politikas īstenošanas vispārējai vadībai ar mērķi nodrošināt vienu, skaidru un efektīvu pārvaldību izglītības, zinātnes, sporta un valsts valodas nozarēm, tajā skaitā veidot rīcībpolitiku un organizēt tās izpildi (**1,42%**), kā arī nodrošināt vairākas ministrijas atbildībā esošās nozares ietekmējošo politikas iniciatīvu realizāciju, izmantojot dažādus ārvalstu finanšu palīdzības instrumentus (**29,3%**);

2) **44,39%** – pasākumi⁴ vispārējās izglītības, vērtībuzglītības un interešu izglītības politikai ar mērķi veidot un īstenot valsts politiku pirmsskolas izglītībā, vispārējā pamatizglītībā un vispārējā vidējā izglītībā, tajā skaitā mazākumtautību izglītībā, un vispārējās izglītības īpašajos veidos – speciālajā izglītībā, sociālās un pedagoģiskās korekcijas izglītībā, kā arī organizēt ministrijai padoto sociālās korekcijas izglītības iestāžu un speciālās internātpamatskolas darbu un sadarbībā ar izglītības iestāžu dibinātajiem nodrošināt pirmsskolas izglītības, vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības un interešu izglītības iestāžu darbu;

3) **8,61%** – profesionālās izglītības un tālākizglītības kvalitātes un pārvaldes pasākumi⁵ ar mērķi nodrošināt valsts politikas veidošanu un īstenošanu profesionālajā izglītībā un tālākizglītībā, veicinot profesionālās izglītības prestiža celšanu, nodrošinot izglītības pieejamību un kvalitāti, tajā skaitā organizējot ministrijai padoto profesionālās izglītības iestāžu darbu;

¹ Plašāka informācija par X Latvijas skolu un deju svētkiem tiks iekļauta Valsts izglītības attīstības aģentūras 2010. gada publiskajā pārskatā.

² Nav norādīta 99.00.00 programma „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” – 0,32%.

³ Rīcībpolitikas veidošanai un īstenošanai: 06.00.00 „Nozares vadība” (izņemot 06.05.00 apakšprogrammu); 07.00.00 „Informācijas tehnoloģijas attīstība un uzturēšana izglītībā, Microsoft ģiguma un projektu nodrošināšana”; 42.00.00 „Padotības iestādes un to pasākumi”, tajā skaitā īstenošanai ar ārvalstu finanšu instrumentu palīdzību: 62.00.00 „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana”; 63.00.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”; 65.00.00 „Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošanai”; 69.00.00 „3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežas sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanai”; 70.00.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” (izņemot 70.09.00 un 70.10.00 apakšprogrammu); 71.00.00 „Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēto projektu un pasākumu īstenošana”; 72.00.00 „Latvijas un Šveices sadarbības programmas projektu un pasākumu finansēšana”; 73.00.00 „Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansētie projekti”.

⁴ 01.00.00 „Vispārējā izglītība”; 10.00.00 „Dotācijas brīvpusdienu nodrošināšanai 1. klases izglītojamiem”, VB 62.00.00 „Mērķdotācijas republikas pilsētu un rajonu pašvaldībām”.

⁵ 02.00.00 „Profesionālā izglītība”.

4) **12,20%** – augstākās izglītības un zinātniskās darbības kvalitātes un pārvaldes pasākumi⁶ ar mērķi nodrošināt augstākās izglītības studiju programmu kvalitāti, konkurētspēju un attīstību kopējā Eiropas augstākās izglītības telpā, sekmēt augstākās izglītības pieejamību visiem iedzīvotājiem, nodrošinot studiju un studējošo kreditēšanu valstī, veicināt augsti kvalificētu speciālistu pieaugumu valstī, nodrošināt studiju un studējošo kreditēšanas sistēmas darbību valstī, nodrošināt studiju un studējošo kredītu izsniegšanu atbilstoši pieprasījumam, kredītu administrēšanu un piedziņu, kredītu dzēšanu, sekmējot zināšanu sabiedrības un zināšanu ekonomikas izveidošanos Latvijā un veidot zinātni un tehnoloģijas kā pilsoniskās sabiedrības, ekonomikas un kultūras ilgtermiņa attīstības pamatu, nodrošinot zināšanu ekonomikas īstenošanu un ilgtspējīgu tās izaugsmi;

5) **2,95%** – sporta politikas un pārvaldes pasākumi⁷ ar mērķi veidot un īstenot valsts sporta politiku, veselīgas, fiziski un garīgi attīstītas personības veidošanai;

6) **0,64%** – vienotas valsts jaunatnes politikas pasākumi⁸ ar mērķi veicināt jaunatnes politikas īstenošanā iesaistīto institūciju sadarbību un darbības saskaņotību jaunatnes politikas nozarē valsts mērogā, nodrošināt pašvaldību darbu ar jaunatni plānošanas, īstenošanas un novērtēšanas metodisko vadību, koordinēt un organizēt darbā ar jaunatni iesaistīto personu apmācību un pieredzes apmaiņu, attīstīt starptautisko sadarbību jaunatnes politikas nozarē, kā arī veicināt informācijas par jauniešu tiesībām, pienākumiem, iespējām un atbildību pieejamību jauniešiem un darbā ar jaunatni iesaistītajām personām;

7) **0,10%** – valsts valodas politikas un pārvaldes pasākumi⁹

ar mērķi veidot un īstenot valsts valodas politiku, nostiprināt latviešu valodas statusu un nodrošināt ilgtspējīgu valodas attīstību.

1.5. Padotības iestādes

Lai nodrošinātu funkciju kvalitatīvāku un efektīvāku īstenošanu un atteiktos no funkciju mikromenedžmenta, rūpīgi izvērtējot padotības iestāžu tīklu, gada laikā, pārskatot funkcijas, apvienojot un likvidējot, 2010. gadā ministrijas padotības iestāžu skaits tika samazināts līdz 92 iestādēm, salīdzinot ar 2009. gadā esošajām 125 padotības iestādēm¹⁰.

Strukturālo reformu ietvaros 2010. gada 1. janvārī tika reorganizētas (likvidētas) vairākas izglītības un zinātnes ministra pārraudzības valsts aģentūras¹¹, pārdalot iestāžu funkcijas ministrijai un ministrijas padotības iestādēm – Izglītības kvalitātes valsts dienestam un Murjāņu sporta ģimnāzijai –, vienlaikus izglītojamajiem nodrošinot īstenoto mācību un treniņu programmu nepārtrauktību, nododot šo uzdevumu īstenošanu attiecīgajām sporta federācijām, piešķirot arī valsts budžeta finanšu līdzekļus (dotācijas). 2010. gada 1. janvārī tika likvidēta ministrijas pārraudzības iestāde – valsts aģentūra „Akadēmisko programmu aģentūra”, to pievienojot izglītības un zinātnes ministra pārraudzībā esošajai iestādei – Valsts izglītības attīstības aģentūrai. 2010. gada 2. janvārī ministrijas padotības valsts izglītības iestādes – Sarkanā Krusta medicīnas koledža, P. Stradiņa veselības un sociālās aprūpes koledža un Rīgas Medicīnas koledža – tika nodotas atvasinātām publiskām personām.

⁶ 03.00.00 „Augstākā izglītība”; 11.00.00 „Augstākās izglītības padome”; 05.00.00 „Zinātne”.

⁷ 09.00.00 „Sports”.

⁸ 06.05.00 apakšprogramma „Jaunatnes politikas valsts programma”, 70.09.00 apakšprogramma „Eiropas Savienības jauniešu neformālās izglītības programmas „Jaunatne darbībā” 2007.–2013. gadam” un 70.10.00 apakšprogramma „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra”.

⁹ 04.00.00 „Valsts valodas politika un pārvalde”.

¹⁰ Saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 16. septembra noteikumiem Nr. 528 „Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums”, tajā skaitā izglītības iestādes.

¹¹ 1) „Jaunatnes Basketbola metodiskais centrs”, 2) „Latvijas Šķēpa mešanas metodiskais centrs”, 3) „Kalnu slēpošanas sporta centrs”, 4) „Hokeja un slidošanas sporta skola”, 5) „Lietišķo sporta veidu centrs „Kleisti””, 6) „Specializētā airēšanas sporta skola”, 7) „Latvijas bērnu un jaunatnes kamaniņu sporta skola”.

II. FINANŠU RESURSI UN DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Finanšu resursi un to izlietojums

2010. gadā ministrija nodrošināja funkciju sekmīgu īstenošanu, lai gan kopš 2008. gada ministrijas pārziņā esošajām jomām finansējums ir samazināts par vairāk nekā 260 milj. latu, jeb par gandrīz 50%.

Valsts budžeta līdzekļi ES struktūrfondu projektu īstenošanai izglītībā un zinātnē tiek plānoti, ņemot vērā struktūrfondu aktivitāšu ieviešanas un projektu īstenošanas laika grafiku.

2010. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu piešķirts un arī apgūts finansējums vairāk nekā 2,5 reizes lielākā apjomā, jo lielākā daļa projektu tika uzsākta 2009. gada otrajā pusē un 2010. gadā. Līdzekļi tika izmantoti projektu īstenošanai, kā arī finansējuma saņēmēju atmaksu veikšanai.

Būtiska loma ministrijas pārziņā esošo jomu darbības nodrošināšanā vienmēr ir bijusi ciešai sadarbībai ar sociālajiem un sadarbības partneriem.

1. tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2009. gadā (faktiskā izpilde) (LVL)	2010. gadā	
			Apstiprināts likumā (LVL)	Faktiskā izpilde (LVL)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	434 984 784	494 864 782	482 838 526
1.1.	Dotācijas	418 808 601	473 785 598	466 644 176
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	7 742 860	7 799 243	6 392 030
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	6 848 101	12 793 870	9 324 029
2.	Izdevumi kopā	431 588 556	496 582 397	480 255 895
2.1.	Uzturēšanas izdevumi kopā	419 886 967	474 778 065	459 449 100
2.1.1.	Kārtējie izdevumi	81 908 021	71 964 571	68 476 252
2.1.2.	Procentu izdevumi	8 597 927	6 797 289	3 155 570
2.1.3.	Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	35 596 795	37 178 512	32 692 809
2.1.4.	Kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	189 807	241 737	229 369
2.1.5.	Uzturēšanas izdevumu transferti	293 594 417	358 595 956	354 895 100
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	11 701 589	21 804 332	20 806 795

2. tabula

Iestādes, kuras no valsts budžeta tiek finansētas daļēji, kā arī budžeta nefinansētas iestādes, kas nav valsts aģentūras

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2009. gadā faktiskā izpilde (LVL)	2010. gadā faktiskā izpilde (LVL)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	117 613 983	142 889 061
1.1.	Valsts budžeta transferti	60 325 363	86 709 289
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	56 841 253	5 598 7025
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	447 367	192 747
2.	Izdevumi kopā	104 843 061	115 928 193
2.1	Uzturēšanas izdevumi kopā	100 519 906	111 336 378
2.1.1.	Atalgojums	56 919 033	57 755 684
2.1.2.	Komandējumu izdevumi	1 468 235	2 587 240
2.1.3.	Pakalpojumi	16 491 908	20 370 802
2.1.4.	Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	9 354 582	12 973 729
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	4 270 950	4 591 815

Ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošo budžeta iestāžu saņemto ziedojumu un dāvinājumu izlietojums

Finansiālie rādītāji	2009. gadā (faktiskā izpilde) (LVL)	2010. gadā (faktiskā izpilde) (LVL)
Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi	431 680	840 694
Naturālā veidā saņemtie ziedojumi un dāvinājumi	559 137	362 224
Izlietots – finansētie pasākumi (kopā)	532 135	626 350
tai skaitā:		
atalgojumi	151 837	41 089
komandējumi	39 609	27 998
kapitālie izdevumi	42 838	351 557
pakalpojumu apmaksā	164 329	143 405
subsīdijas un dotācijas	7 288	5 413

2.2. Darbības rezultāti un sniegtie pakalpojumi

2.2.1. Vispārējā izglītība

Finanšu resursu izdevumi vispārējās izglītības nodrošināšanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
01.00.00 Vispārējā izglītība	1 697 801	1 697 786
01.03.00 Sociālās korekcijas izglītības iestādes	604 949	604 934
01.05.00 Dotācija privātajām mācību iestādēm	935 664	935 664
01.14.00 Mācību literatūras iegāde	157 188	157 188
10.00.00 Dotācija brīvpusdienu nodrošināšanai 1. klases izglītojamiem	2 264 018	2 264 018
62.00.00 Mērķdotācijas republikas pilsētu un rajonu pašvaldībām	216 469 503	216 469 503

2.2.1.1. Pirmsskolas izglītība

Pirmsskolas izglītību saskaņā ar Izglītības likumu apgūst bērni līdz septiņu gadu vecumam. Saskaņā ar vecāku vēlmēm un ģimenes ārsta vai psihologa atzinumu pirmsskolas izglītības programmas apguvi var saīsināt vai pagarināt par vienu gadu. Katram piecus un sešus gadus vecam bērnam ir iespēja bez maksas iegūt obligāto pirmsskolas izglītību¹² un sagatavoties pamatizglītības programmas apguvei, attīstīt un pilnveidot sociālās un sadarbības prasmes, noturīgas pašapkalpošanās un uzvedības prasmes, kas veicina bērna sekmīgu iekļaušanos mūsdienīgā mācību procesā.

Ministrija uzrauga, lai katram bērnam tiktu nodrošināta atbilstoša vide: telpas, materiāltehniskā bāze kā arī transports administratīvajā teritorijā dzīvojošo bērnu nokļūšanai līdz izglītības iestādei. 2010./2011. mācību gadā, salīdzinot ar 2009./2010. mācību gadu, izglītības iestāžu optimizācijas un reorganizācijas rezultātā kopējais izglītības iestāžu skaits, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, ir palielinājies par 23 izglītības iestādēm. Latvijā 2010./2011. mācību gadā pirmsskolas izglītību īsteno 974 izglītības iestādes (2009./2010. mācību gadā – 951 izglītības iestāde). Izglītības iestāžu skaita palielināšanās rezultātā pirmsskolas izglītības grupu skaits ir pieaudzis par 299 grupām.

Ministrija nodrošināja, lai Pasaules Bankas ierosinātajā Sociālās drošības tīkla stratēģijā iekļautu bērnu no piecu gadu vecuma obligāto sagatavošanu pamatizglītības apguvei un to finansētu no valsts budžeta līdzekļiem, tādējādi nepalielinot finanšu slogu pašvaldībām un nodrošinātu nepārtrauktu pirmsskolas izglītības programmu īstenošanu. 2010./2011. mācību gada sākumā pirmsskolas izglītības grupas apmeklēja 94% piecgadīgo un 98% sešgadīgo bērnu no visiem attiecīgā vecuma bērniem.

Pirmsskolas izglītībā tiek īstenots arī īpašais izglītības veids – speciālā pirmsskolas izglītība bērniem ar speciālām vajadzībām. Latvijā speciālās pirmsskolas izglītības programmas īsteno 39 speciālās pirmsskolas izglītības iestādēs, 54 parastās pirmsskolas izglītības iestādēs, 7 dienas skolās un 10 speciālās skolās. Sagatavošana skolai bērniem ar speciālām vajadzībām nodrošina savlaicīgu vieglu attīstības traucējumu un veselības problēmu savlaicīgu konstatēšanu un novēršanu.

Pirmsskolas izglītības iestādēs latviešu, krievu, ebreju un poļu valodas grupās strādā izcili pedagogi ar atbilstošu izglītību un profesionālo kvalifikāciju. 2010./2011. mācību gadā izglītības iestāžu optimizācijas un reorganizācijas rezultātā kopējais pedagogu skaits, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, ir palielinājies par 463 pedagogiem. 2010. gadā pašvaldību pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu, kas nodarbināti

¹² 2009. gada jūnijā, atbilstoši ekonomiskajai situācijai valstī, tika veikti grozījumi Izglītības likuma 4. pantā, izslēdzot normu par obligāto piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības apguvei. Pamatojoties uz Pasaules Bankas aizdevumu un saskaņā ar 2009. gada 8. septembrī Ministru kabinetā pieņemto „Sociālās drošības tīkla stratēģiju”, tika veikti grozījumi Izglītības likumā un Vispārējās izglītības likumā, kas atjaunoja sagatavošanu pamatizglītības ieguvei no 2010. gada 1. janvāra kā obligātu.

piecgadīgo un sešgadīgo bērnu izglītošanā, darba samaksa no valsts budžeta līdzekļiem kopā bija 12 324 000 LVL (1. cet. – 3 081 825 LVL; 2. cet. – 4 620 700 LVL; 3. cet. – 1 540 475 LVL; 4. cet. – 3 081 000 LVL).

2010. gadā turpinājās pirmsskolas izglītības satura pilnveide, izstrādājot Valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijas. Ministru kabineta 2010. gada 3. augusta noteikumi Nr. 709 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām”, kas stājās spēkā 2010. gada 1. septembrī, nosaka pirmsskolas izglītības satura mērķus un uzdevumus, pedagoģiskā procesa organizācijas principus, izglītības apguves plānotos rezultātus un izglītības vērtēšanas pamatprincipus.

Ministrijā uzsāka pirmsskolas mācību programmu (bērniem līdz sešu gadu vecumam), metodisko ieteikumu lasīt un rakstīt prasmes veidošanai un pirmsskolas mācību sasniegumu vērtēšanas izstrādi. Saskaņā ar valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām 2010. gadā tika sagatavoti un apstiprināti jauni pirmsskolas izglītības programmu paraugi.

No 2010. gada septembra uzsākta sešgadīgo izglītojamo integrēto mācību programmu aprobācija. Sešgadīgo izglītojamo integrēto mācību programmu aprobācijā tieši piedalījās 22 izglītības iestādes (izmēģinājuma izglītības iestādes) un pastarpināti – 12 izglītības iestādes (līdzdalības izglītības iestādes). Ministrija izstrādāja un aprobēja arī pedagogu profesionālās pilnveides kursu programmu, tika īstenoti profesionālās pilnveides 48 stundu tālākizglītības kursi 31 izmēģinājuma skolu pedagogam, 16 stundu kursi 20 līdzdalības skolu pedagogiem, astoņu stundu kursi 31 izmēģinājuma skolu un līdzdalības skolu sporta pedagogam, 38 izmēģinājuma skolu un līdzdalības skolu mūzikas pedagogiem.

Lai atbalstītu pašvaldības, ministrija izstrādāja informatīvo materiālu „Ieteicamie pedagogu, pedagogu atbalsta personāla un saimnieciskā, tehniskā un medicīniskā personāla amatu vienību saraksti izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas”¹³. Par nozīmīgu uzskatāms metodiski organizatoriskais darbs – semināri izglītības pārvalžu pirmsskolas izglītības darba speciālistiem.

5. tabula

Galvenie indikatori par pirmsskolas izglītību 2009./2010. un 2010./2011. mācību gada sākumā

	2009./2010.	2010./2011.
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās kopā	83 382	88 226 (izmaiņas +4 844; +5,81%)
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības grupās, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma)	36 083	38 713 (izmaiņas +2 630; +7,28%)
Izglītības iestāžu skaits, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas	951	974 (izmaiņas +23; +2,42%)
Pedagogu skaits pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās.	10 251	10 714 (izmaiņas +463; +4,52%)

2.2.1.2. Pamatizglītība

Pamatizglītības pakāpē notiek sagatavošanās izglītības nākamajai – vidējai – pakāpei vai profesionālajai darbībai, tiek apgūtas dzīvē nepieciešamās pamatzināšanas un pamatprasmes, veidojas vērtīborientācija. Pamatizglītības ieguvu sāk tajā kalendārajā gadā, kurā izglītojamajam aprit septiņi gadi. Pamatizglītības ieguve vai pamatzināšanas iegūšanas turpināšana līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai ir obligāta. Pamatizglītības programmas tiek īstenotas deviņu gadu laikā.

Pārskata gadā ministrija sadarbībā ar pašvaldībām nodrošināja iespēju katram bērnam un jauniešiem bez maksas apgūt obligāto pamatzināšanas programmu no 1. līdz 9. klasei. 2010. gadā, saņemot apliecinājumus par vispārējās pamatzināšanas ieguvu, 9. klasi sekmīgi pabeidza 21 494 jeb 93,6% no visiem 9. klašu skolēniem, kuri uzsāka mācības 9. klasē 2009./2010. mācību gadā. Tas ir par 0,11% skolēnu vairāk nekā iepriekšējā mācību gadā.

Valsts pamatzināšanas standartu īsteno arī speciālās izglītības programmās, kuras piedāvā izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām speciālās izglītības iestādēs. Papildus vispārējās izglītības iestādēs ir izveidotas speciālās klases, kurās īsteno speciālās izglītības programmas, kas piemērotas skolēna attīstības

traucējuma veidam, viņa spējām un veselības stāvoklim. Skolēniem ar speciālajām vajadzībām mācību ilgums pamatzināšanas pakāpē varētu tikt pagarināts līdz 10–11 gadiem.

Atbilstoši jaunajai iniciatīvai, kas iekļauta Sociālās drošības tīkla stratēģijā, uzsākta pamatzināšanas satura pilnveide ar mērķi panākt tā pietiekamu atbilstību 6–11 gadu vecu bērnu vecumposma īpatnībām: tika saskaņoti sākumskolas izglītības mērķi, uzdevumi, obligātais mācību saturs un pamatprasības bērnu mācību sasniegumiem. Minēto iniciatīvu tika paredzēts īstenot līdz 2011. gadam. 2010. gadā turpinājās pamatzināšanas 6–11 gadu vecu bērnu izglītības satura pilnveide atbilstoši bērnu vecumposma īpatnībām.

2010. gadā ar mērķi uzlabot pamatzināšanas kvalitāti tika veikta virkne grozījumu normatīvajos aktos: veikti grozījumi Izglītības likumā, kas paplašina izglītojamo pienākumus; stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi¹⁴, kas paredz, ka izglītības iestādes direktors būs tiesīgs nodrošināt arī citu pamatzināšanas klašu, līdz 6. klasei ieskaitot, skolēnu ēdināšanu, ja radīsies neizmantoti finanšu līdzekļi; stājās spēkā izmaiņas Ministru kabineta noteikumos¹⁵ par 5.–9. klases izglītojamā pārceļšanu nākamajā klasē, ja par 4 ballēm zemāks vērtējums ir ne vairāk kā divos mācību priekšmetos.

¹³ <http://izm.izm.gov.lv/nozares-politika/izglitiba/vispareja-izglitiba/pirmsskolas-izgl/5782.html>.

¹⁴ 2010. gada 28. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 1206 „Kārība, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžeta paredzētos līdzekļus pašvaldībām pamatzināšanas iestādēs skolēnu ēdināšanai”.

¹⁵ 2005. gada 1. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 822 „Noteikumi par obligātajām prasībām izglītojamo uzņemšanai un pārceļšanai nākamajā klasē vispārējās izglītības iestādēs (izņemot internātskolas un speciālās izglītības iestādes)”.

Galvenie indikatori par pamatizglītību 2009./2010. un 2010./2011. mācību gada sākumā

	2009./2010.	2010./2011.
Izglītojamo skaits pamatizglītības posmā (1.–9. klase)	179 370	174 717 (izmaiņas -4653; -2,6%)
Otrgadnieku un trešgadnieku skaits pamatizglītības posmā	5 069	5 502 (izmaiņas +433; +8,5%)
Izglītības iestāžu skaits, kuras īsteno pamatizglītības programmas, tajā skaitā speciālās izglītības iestādes, vakara (maiņu) skolas	871	853 (izmaiņas -18; -2,0%)
Pamatizglītības posmā strādājošo skolotāju skaits	17 244	17 698 (izmaiņas +454; +2,6%)

2.2.1.3. Vispārējā vidējā izglītība

Ministrija sadarbībā ar pašvaldībām nodrošināja iespēju visiem jauniešiem, kuri ir ieguvuši apliecību par pamatizglītību, bez maksas iegūt vispārējo vidējo izglītību. Vispārējo vidējo izglītību varēja iegūt vispārējās vidējās izglītības iestādēs – vidusskolās (tajā skaitā ģimnāzijās un valsts ģimnāzijās), kā arī vakara (maiņu) un neklātienē vidusskolās. Vidējo izglītību varēja iegūt arī 11 profesionālās izglītības iestādēs vispārējās vidējās izglītības izlīdzinošās programmas ietvaros (arodizglītības turpinājums, mācību ilgums – viens gads). No pamatizglītību ieguvušajiem jauniešiem 63,3% turpināja izglītības iegūvi vispārējās vidējās izglītības programmās.

Sākot ar 2009./2010. mācību gadu Rīgas Tālmācības vidusskolā vispārējo vidējo izglītību var iegūt tālmācības formā. 2009./2010. mācību gada beigās Rīgas Tālmācības vidusskolas 10.–12. klasē mācījās 160 izglītojamie (mācību gada sākumā – 135 izglītojamie), no kuriem 56 izglītojamie saņēma atestātu par vispārējo vidējo izglītību. Šo izglītības ieguves formu 2010./2011. mācību gada sākumā izmantoja 254 izglītojamie.

2010. gadā atbilstoši ministrijas plānotajam no 21 līdz 24 pieauga valsts ģimnāziju skaits. Valsts ģimnāzijas statusu 2010. gadā Ministru kabinets piešķīra Ogres Valsts ģimnāzijai, Rīgas Valsts 3. ģimnāzijai un Rīgas Valsts Vācu ģimnāzijai. Kopumā valsts ģimnāzijās 2010./2011. mācību gadā mācījās 13,2% no 10.–12. klašu skolēniem, kas ir par 2,76% vairāk nekā 2009./2010. mācību gadā.

Atestātu par vispārējo vidējo izglītību 2009./2010. mācību gada noslēgumā ieguva 93,8% 12. klases skolēnu (88,9% jauniešu, kuri pirms trīs gadiem bija uzsākuši mācības vidusskolās 10. klasē – par 3,68% vairāk nekā iepriekšējā gadā). 66,4% absolventu turpināja izglītību augstskolās un koledžās, 2,3% izvēlējās apgūt profesionālo izglītību, bet 31,3% mācības (Latvijas augstskolās vai koledžās) uzreiz neturpināja.

Lai nodrošinātu vidējās izglītības kvalitātes paaugstināšanos, ministrija izstrādāja un ierosināja grozījumus normatīvajā regulējumā, kas ar 2009./2010. mācību gada noteica, ka vidusskolā skolēnu pārceļ uz nākamo klasi tikai tad, ja ir saņemts pietiekams vērtējums (vismaz četras balles) visos attiecīgās izglītības programmas konkrētajā klasē noteiktajos obligātajos mācību priekšmetos.

2010. gadā tika turpināta 2008./2009. mācību gadā uzsāktā vispārējās vidējās izglītības satura reforma. Jaunajos mācību priekšmetu standartos daudz lielāka vērība pievērsta

pamatprasmju apguvei, to lietojumam reālās dzīves situācijās – jaunu zināšanu iegūšanai, jautājumu formulēšanai, secināšanai ar atbilstošu argumentāciju, kā arī tādiem mācību satura komponentiem kā pētnieciskā darbība un cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības aspekti, veicinot izpratni un atbildību lēmumu pieņemšanā par apkārtējo pasauli un pārmaiņām apkārtējā pasaulē, kas norisinās cilvēka darbības rezultātā. Īstenojot ERAF 3.1.3.1. aktivitāti „Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšanā” 225 vispārīgizglītojošās vidusskolās, katrā no tām četri mācību kabineti (ķīmijas, bioloģijas, fizikas un matemātikas) aprīkoti ar moderniem mācību līdzekļiem, kas nepieciešami vispārējās vidējās izglītības programmas īstenošanai matemātikas, dabaszinātņu un tehnikas virziena mācību priekšmetos.

Lai paaugstinātu prasības vispārējās vidējās izglītības kvalitātei, 2011. gadā plānots veikt grozījumus Vispārējās izglītības likumā, nosakot, ka ar 2011./2012. mācību gadu atestātu par vispārējās vidējās izglītības iegūvi vidusskolas absolventam izsniegs tikai tad, ja visi iegūtie priekšmetu vērtējumi mācību gadā un valsts pārbaudes darbos nebūs zemāki par 4 ballēm.

Pedagogu profesionālās pilnveides prioritātes tika veidotas atbilstoši izglītības politikas aktualitātēm. Ministrija izvērtēja 150 profesionālās pilnveides programmas. Grozījumi normatīvajos aktos līdzsvaroja visu izglītības jomu pedagogu profesionālās pilnveides norisi un nepieciešamo pedagoģisko kompetenču apguves apjomu.

Pieaugušajiem, kuri vēlas pabeigt iepriekš uzsāktu formālo izglītību pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē, tika nodrošināts otrās iespējas izglītības piedāvājums un pieejamība. 2008./2009. mācību gadā Latvijā darbojās 34 vakara (maiņu) vidusskolas un 25 dienas skolas, kurās vienlaikus īstenoja arī vakara (maiņu) vai neklātienē izglītības programmas. 2010./2011. mācību gadā vakara (maiņu) vidusskolu skaits samazinājies līdz 28 skolām, turpretī dienas skolu skaits, kas īstenoja vakara (maiņu) vai neklātienē izglītības programmas, palielinājās līdz 51 skolai. Līdz ar to paplašinājās vakara (maiņu) un neklātienē izglītības programmu pieejamība. Izglītojamo sadalījums starp vakara (maiņu) vidusskolām un dienas skolām, kas īstenoja vakara (maiņu) vai neklātienē izglītības programmas, ir šāds: 72,5% izglītojamo mācījās vakara (maiņas) vidusskolās un 27,5% izglītojamo – dienas skolu vakara (maiņu) izglītības programmās.

7. tabula

Vakarskolu skaits Latvijā 2000./2001.–2010./2011. mācību gada sākumā

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Skolu skaits	37	37	35	35	33	34	34	34	34	31	28
Izglītojamo skaits*	14 996	15 048	14 805	14 869	14 966	14 569	13 761	13 003	13 223	13 811	12 732

* Tai skaitā vakara klasēs un neklātienas konsultāciju punktos pie dienas skolām.

Avots: IZM dati

Paredzams, ka 2011./2012. mācību gadā vakara (maiņu) vidusskolu skaits turpinās samazināties līdz 25. Atbalstot vakarskolas, 2010. gadā tika izstrādāti un iesniegti grozījumi Vispārējās izglītības likumā, paredzot vakara (maiņu) vidusskolas pamatuzdevumu nodrošināt pieaugušo izglītību, īstenojot vispārējās izglītības programmas, dodot iespēju iegūt vispārējo

izglītību personām, kuras nav ieguvušas vai neiegūst vispārējo izglītību citās vispārējās izglītības iestādēs (ģimenes apstākļu, sociālekonomisko, veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ), papildus nosakot, ka vakara (maiņu) vidusskolas var īstenot arī pamatizglītības programmas un pieaugušo neformālās izglītības programmas.

8. tabula

Galvenie indikatori par vispārējo vidējo izglītību 2009./2010. un 2010./2011. mācību gada sākumā

	2009./2010.	2010./2011.
Izglītojamo skaits vidējās izglītības pakāpē (10.–12. klasē)	60 475	54 322 (izmaiņas –6153; –10%)
t.sk. vakara (maiņu) vidusskolās	11 906	11 227 (izmaiņas –679; –5,7%)
Vidējās izglītības iestāžu skaits	414	395 (izmaiņas –19; –4,6%)
Skolotāju skaits, kuri strādā vidējās izglītības posmā	6 245	6 240 (izmaiņas –5; –0,08%)
Otrgadnieku skaits dienas skolās	346 (0,73% no vidusskolēniem, kas mācās dienas skolās)	534* (1,24% no vidusskolēniem, kas mācās dienas skolās)
Otrgadnieku skaits vakara (maiņu) vidusskolās	1 280 (10,75% no vakarskolu vidusskolēniem)	2 097* (18,68% no vakarskolu vidusskolēniem)

* Otrgadnieku skaita palielinājums 2010./2011. mācību gadā ir saistāms ar 2009. gada jūnijā veiktajiem grozījumiem MK 01.11.2005. noteikumos Nr. 822 „Noteikumi par obligātajām prasībām izglītojamo uzņemšanai un pārcelšanai nākamajā klasē vispārējās izglītības iestādēs (izņemot internātskolas un speciālās izglītības iestādes)”, kas noteica stingrākas prasības izglītojamo pārcelšanai nākamajā klasē.

2.2.1.4. Mazākumtautību izglītība

Latvijas Republikas Satversmes 114. pants nosaka, ka personām, kas pieder pie mazākumtautībām, ir tiesības saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību. Izglītība mazākumtautību valodās ir priekšnoteikums, lai saglabātu mazākumtautību kultūras identitāti. Latvijā papildus izglītības programmām valsts valodā ir nodrošināta iespēja iegūt izglītību astoņās valodās – krievu, poļu, ukraiņu, baltkrievu, lietuviešu, igauņu, ebreju valodā un angļu valodā, – kas ir vairāk nekā lielākajā daļā Eiropas valstu. Sadarbībā ar Polijas, Ukrainas, Izraēlas, Lietuvas, Igaunijas, Krievijas un Baltkrievijas vēstniecību tika sekmēts atbalsts izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas.

Latvija bezmaksas izglītību mazākumtautību izglītības iestādēs piedāvā 56 636 skolēniem, t.i., 26,2% no kopējā skolēnu skaita. 2010./2011. mācību gada sākumā Latvijā bija 646 vispārīgizglītojošās latviešu mācībvalodas dienas skolas, 103 krievu mācībvalodas skolas un 73 divplūsmu skolas. Piecās skolās mācības notika poļu valodā, vienā skolā – ukraiņu, vienā – baltkrievu un vienā privātajā – angļu valodā¹⁶. Vienā igauņu un vienā lietuviešu skolā mācības notika latviešu valodā un divās ebreju skolās – krievu mācību valodā. Viena skola nodrošināja čigānu etniskās grupas apmācības klases ar latviešu mācību valodu.

¹⁶ 2010./2011. mācību gadā ir 830 vispārējās izglītības dienas skolas (tai skaitā privātās).

2010./2011. mācību gadā pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 296 bērni, kuri ieguva pirmsskolas izglītību poļu valodā, 21 646 bērni pirmsskolas izglītības programmā ar krievu mācību valodu, tajā skaitā 5-gadīgo un 6-gadīgo bērnu obligātajā sagatavošanā pamatizglītības ieguvei – 9170 bērnu ar krievu, 125 bērni ar poļu mācībvalodu.

2010. gadā pēc ministrijas pasūtījuma Baltijas Sociālo zinātņu institūts veica pētījumu „Vidusskolēnu pilsoniskās un lingvistiskās attieksmes, apgūstot mazākumtautību izglītības programmas”. Analizēti ieguvumi pēc 2004. gada izglītības reformas, kas noteica 60% satura apguvi vidusskolā latviešu valodā. Pētījuma rezultāti liecina, ka uzlabojusies attieksme pret mazākumtautības izglītības reformu – 2004. gadā reformu atbalstīja 15% mazākumtautību skolēnu, 2010. gadā – 35%. Augusti motivācija un palielinājies to skolēnu skaits, kuri vēlas mācīties bilingvāli: 2004. gadā – 41%, 2010. gadā – 58%. Savukārt samazinājies to skolēnu skaits, kas vēlas mācīties tikai krievu valodā: 2004. gadā – 50%, 2010. gadā – 34%. Pagājušajā gadā 72% skolēnu 12. klases eksāmenus kārtoja latviešu valodā, bet 2009. gadā – 60%. Secināts, ka 2009./2010. mācību gadā skolēniem, kuri apguva mazākumtautību izglītības programmas, ir augstāki mācību sasniegumi centralizētajos eksāmenos nekā vidējie rezultāti valstī, īpaši dabaszinātņu mācību priekšmetos.

Ministrija sadarbībā ar novadu un pilsētu izglītības pārvaldēm, izglītības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām veic romu skolēnu integrācijas un izglītošanas pasākumus, piemēram, sekmējusi skolotāju palīgu, kas ir romu tautības, amata izveidi. 2010. gadā izglītības iestādēs strādā trīs romu tautības skolotāju palīgi. 2011. gadā Latvijas un Šveices sadarbības projekta ietvaros plānots nodrošināt vēl piecu šādu romu tautības skolotāju palīgu darbu Talsu, Jelgavas, Jūrmalas, Jēkabpils un Valmieras izglītības iestādēs. Apkopojot informāciju par čigānu (romu) skolēnu mācību sasniegumiem, tika

secināts, ka 2009./2010. mācību gadā 12,5% čigānu bērniem uzlabojās rakstītprasme un lasītprasme, jo tika nodrošināti papildu mācību atbalsta pasākumi (piem., papildu mācību laiks).

2009./2010. mācību gadā septiņi nepilngadīgi patvēruma meklētāji ir mācījušies vispārējās izglītības iestādēs, no tiem viens skolēns ar Valsts pedagoģiski medicīniskās komisijas slēdzienu – speciālajā izglītības iestādē. Nepilngadīgu patvēruma meklētāju izglītošanai ministrija, slēdzot līgumu ar izglītības iestādi, nodrošina papildu latviešu valodas un individuālas nodarbības mācību priekšmetu apguvei.

9. tabula

Čigānu (romu) skolēnu skaits izglītības iestādēs

Mācību gads	Čigānu (romu) skolēnu skaits	Čigānu (romu) skolēnu skaits (% no skolēnu kopskaita)
2010./2011.	1182	0,55
2009./2010.	1204	0,53
2008./2009.	1328	0,56
2007./2008.	1333	0,53

2.2.1.5. Sociālā korekcija

Saskaņā ar tiesas lēmumu personu var ievietot sociālās korekcijas izglītības iestādē¹⁷ pamatizglītības sociālās korekcijas izglītības programmas apguvei vai izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem speciālās pamatizglītības programmas apguvei. Ministrija ir atbildīga par šādu iestāžu darbību un bērnu/jauniešu uzņemšanu, adaptāciju, sociālo korekciju un reintegrāciju sadarbībā ar sociālā dienesta pārstāvjiem un vecākiem.

Saskaņā ar likumu „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” 2010. gadā Latvijā darbojās viena Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā esoša sociālās korekcijas izglītības iestāde „Naukšēni”, kas atrodas Naukšēnu novadā un ir paredzēta meitenēm un zēniem vecumā no 11 līdz 18 gadiem. Vidējais izglītojamo skaits 2010. gadā šajā iestādē bija 43 izglītojamie.

Sociālās korekcijas izglītības iestāde „Naukšēni” kā vispārējās izglītības iestāde, veicot pedagoģisko darbu, īstenojot pamatizglītības sociālās korekcijas izglītības programmu un speciālās pamatizglītības programmu izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem, nodrošina obligātās vispārējās pamatizglītības ieguvī vai pilnveido tās ieguves kvalitāti. Svarīgs sociālās korekcijas izglītības iestādes uzdevums ir audzēkņu veselības nostiprināšana un, ja nepieciešams, ārstēšana no alkoholisma, narkomānijas, toksikomānijas u.c. slimībām.

Audzēkņa socializācijas veicināšana sociālās korekcijas izglītības iestādē „Naukšēni” tiek īstenota saskaņā ar noslēgto trīspusējo vienošanos par sadarbību un informācijas apmaiņu ar sociālā dienesta pārstāvi audzēkņu dzīvesvietās, audzēkņa vecākiem (aizbildņiem) un sociālās korekcijas izglītības iestādi.

2.2.1.6. Vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācija

Jau iepriekš tika ziņots, ka 2009. gadā veikts nozīmīgs solis izglītības sistēmas efektivitātes un kvalitātes uzlabošanā, ieviešot vispārējā izglītībā jaunu pedagoģu darba samaksas fi-

nansēšanas principu „nauda seko skolēnam” (turpmāk – NSS), tādējādi nodrošinot vienlīdzīgu un caurskatāmu finanšu līdzekļu sadali uz katru skolēnu, vienlaikus veicinot efektīvu izglītībai piešķirtā finansējuma izlietojumu, izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu un sadarbību ar pašvaldībām. 2010. gadā, turpinot NSS izvērtēšanu un pilnveidi, veikti grozījumi normatīvajos aktos, kas stājās spēkā ar 2010. gada 1. septembri, 1) palielinot finansējuma apjomu, kas seko skolēnam, pedagoģu darba samaksas finansēšanai, 2) tajās administratīvajās teritorijās, kurās skolēnu skaits vispārīzglītojošās dienas skolās ir vienāds vai mazāks par 0,5 skolēniem uz 1 kvadrātkilometru, finansējuma aprēķināšanai piemērojot skolēnu blīvuma koeficientu 1,3, 3) no 1,47 līdz 1,6 palielinot koeficientu finansējuma aprēķināšanai speciālajās skolās, vispārējās izglītības iestādēs integrētiem bērniem ar speciālām vajadzībām un bērniem ar speciālām vajadzībām vispārējās izglītības iestāžu speciālajās klasēs vai grupās, un 4) precizējot noteikumus par papildu finansējuma piešķiršanu programmām padziļinātai mācību priekšmeta pasniegšanai.

Prognozējams, ka atbilstoši demogrāfiskajai situācijai nākamajos trīs gados vidusskolēnu skaits turpinās samazināties un 2014./2015. mācību gadā valstī vidusskolēnu skaits būs par trešdaļu mazāks nekā 2010./2011. mācību gadā. Lai nodrošinātu izmaksu efektivitāti, veidotu optimālu skolu tīklu un nodrošinātu skolēniem izglītības apguves iespējas jaunajā finansiālajā situācijā, pašvaldības turpināja pieņemt lēmumus par skolu tīkla sakārtošanu. 2010. gadā ministrija saskaņā ar Izglītības likuma 17. panta trešās daļas 1. punktu ir saskaņojusi:

- 22 pašvaldību lēmumus par izglītības iestādes reorganizāciju;
- 7 pašvaldību lēmumus par skolas (t.sk. 2 pirmsskolas izglītības iestāžu) likvidāciju;
- 5 pašvaldību lēmumus par pirmsskolas izglītības iestāžu dibināšanu.

¹⁷ 2010. gadā pārsvarā par zādzību, krāpšanu, piesavināšanos nelielā apmērā, laupīšanu un huligānismu.

Salīdzinājumā ar 2009. gadu 2010. gadā ievērojami samazinājās reorganizēto un slēgto izglītības iestāžu skaits, savukārt palielinājās dibināto pirmsskolas izglītības iestāžu skaits. NSS ieviešanas rezultātā 2009./2010. mācību gadā samazinājās to skolu skaits, kurās mācījās 30 līdz 70 sko-

lēnu, līdz ar to nedaudz pieauga vidējais klašu piepildījums. Izglītības iestāžu slēgšanas pamatā galvenokārt ir neliels izglītojamo skaits, kā arī neracionāla izglītības iestāžu telpu noslodze un nepieciešamība optimizēt finanšu līdzekļu izlietojumu.

10. tabula

Vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācija

Mācību gads	Kopējais esošo skolu skaits	Skolas ar izglītības programmu latviešu valodā (skaits / %)	Skolas ar mazākumtautību izglītības programmu (skaits / %)
2010./2011.	830	2 (0,2%)	2 (0,2%)
2009./2010.	846	4 (0,4%)	2 (0,2%)
2008./2009.	948	42 (4,4%)	11 (1,2%)

11. tabula

Finanšu resursu izdevumi profesionālās izglītības nodrošināšanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
02.00.00 Profesionālās izglītības mācību iestādes	42 764 919	41 949 067

2.2.2. Profesionālā izglītība

2010./2011. mācību gada sākumā Latvijā bija 98 izglītības iestādes, kas īstenoja profesionālās izglītības programmas. Ministrijas padotībā bija 58 profesionālās izglītības iestādes – arodskolas, arodvidusskolas, profesionālās vidusskolas, tehnikumi, tajā skaitā ministrija bija valsts kapitāla daļu turētāja divās kapitālsabiedrībās¹⁸. Ministrija nodrošināja valsts budžeta finansējumu sākotnējai profesionālajai izglītībai arī 9 koledžās un divās augstākās izglītības iestādēs – Latvijas Jūras akadēmijā (Jūrskolā) un Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiāles Profesionālajā vidusskolā.

2010. gadā tika uzsākta profesionālās izglītības iestāžu diferenciācija atbilstoši Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādņem 2010.–2015. gadam¹⁹ (turpmāk – pamatnostādnes), plānojot profesionālās izglītības kompetenču centru izveidi.

No 2010./2011. mācību gada profesionālās izglītības iestādes tautsaimniecībai nepieciešamajās profesijās uzņēma audzēkņus neierobežotā skaitā. Konsekventi īstenojot finansēšanas principu „nauda seko skolēnam”, finanšu līdzekļi pedagogu darba samaksai tika novirzīti uz to izglītības iestādi, kurā mācās skolēns/audzēknis.

2010. gada 1. decembrī uzsākts darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.2.1.1.1. apakšaktivitātes projekta „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un

profesionālās izglītības pārstrukturizācija” īstenošana, kura ietvaros plānots izveidot 12 Nozaru ekspertu padomes: 1) pārtikas rūpniecība, lauksaimniecība; 2) kokrūpniecība (mežsaimniecība, kokapstrāde); 3) būvniecība; 4) metālapstrāde, mašīnbūve, mašīnzinības; 5) ķīmiskā rūpniecība un tās saskarnozares; 6) enerģētika; 7) tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas; 8) tūrisms un skaistumkopšana; 9) elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas; 10) transports un loģistika; 11) poligrāfija un izdevējdarbība, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas, datordižains; 12) uzņēmējdarbība, finanses, grāmatvedība, administrēšana, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība.

2010. gadā tika pieņemts 2009. gadā izstrādātais likums „Grozījumi Profesionālās izglītības likumā”, kas reglamentē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu, un uzsākta Ministru kabineta noteikumu gatavošana²⁰, lai noteiktu kārtību, kādā profesionālā kvalifikācija būs iegūstama personai, kura profesionālo kompetenci, kas atbilst pirmā, otrā vai trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesionālajai kompetencei, ieguvusi ārpus formālās izglītības sistēmas. Plānots, ka profesionālo kompetenci novērtēs profesionālās kvalifikācijas eksāmenā atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai centralizēto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu norises kārtībai.

12. tabula

Galvenie profesionālās izglītības indikatori 2009./2010. un 2010./2011. mācību gada sākumā*

	2009./2010.	2010./2011.
Izglītojamo skaits profesionālajā izglītībā	36 660	35 767 (izmaiņas: -893; -2,4 %)
Izglītības iestāžu skaits, kas īstenoja profesionālās izglītības programmas	101**	98*** (izmaiņas: -3; -2,9%)
Pedagoģisko darbinieku skaits	4 250, t.sk. pamatdarbā 3228	4261, t.sk. pamatdarbā 3164 (izmaiņas: +11; +0,3%)

* Indikatori par IZM, KM, LM, IeM, pašvaldību un privātajām izglītības iestādēm.

** Tai skaitā: 85 profesionālās izglītības iestādes, 14 koledžās, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, un 2 augstākās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās izglītības programmas.

*** Tai skaitā: 83 profesionālās izglītības iestādes, 13 koledžās, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, un 2 augstākās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās izglītības programmas.

¹⁸ VSIA „Bulduru dārzkopības vidusskola” un VSIA „Rīgas pārtikas ražotāju vidusskola”.

¹⁹ Ministru kabineta 2010. gada 6. janvāra rīkojums Nr. 5.

²⁰ 2011. gada 22. februārī tika pieņemti MK noteikumi Nr. 146 „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci”.

2.2.3. Augstākā izglītība²¹

13. tabula

Finanšu resursu izdevumi augstākās izglītības nodrošināšanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
03.00.00 Augstākā izglītība	43 372 601	39 618 923
03.01.00 Augstskolas	30 779 982	30 779 982
03.02.00 Dotācija Rīgas Ekonomikas augstskolai	175 321	171 440
03.04.00 Studējošo un studiju kredīvēšana	6 809 272	3 164 621
03.09.00 Dotācija Rīgas Juridiskajai augstskolai	155 293	155 293
03.11.00 Koledžas	5 426 523	5 328 831
03.12.00 Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projekta īstenošana	26 210	18 756
11.00.00 Augstākās izglītības padome	61 081	61 081

2010. gada beigās valstī darbojās 32 augstskolas – 17 valsts dibinātas augstskolas un 15 juridisko personu dibinātas augstskolas kā arī 24 koledžas, no kurām 17 ir valsts dibinātas un septiņas juridisko personu dibinātas koledžas. Koledžu veidošanas straujš process pēdējos trijos gados ir apstājies un sāk iezīmēties to konsolidācijas process. Imatrikulēto studējošo skaits 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās veido vairāk nekā piekto daļu (22%) no pamatstudijās uzņemtajiem studentiem.

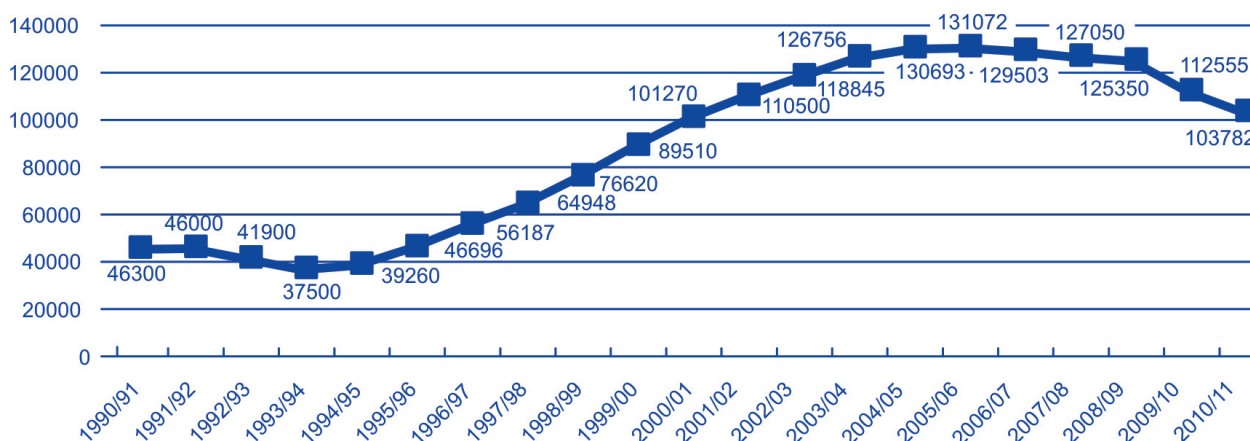
2010. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kad pamatstudijās imatrikulēto studentu skaits strauji samazinājās (par 26%), šis samazinājums bija visai neliels – par 4%. Turklāt privātajās koledžās ir novērots visai liels imatrikulēto studentu pieaugums – par 30%. Imatrikulēto studējošo skaits valsts budžeta finansē-

tajās studiju vietās 2010./2011. ak. gadā praktiski ir iepriekšējo gadu līmenī. Šāda stabilitāte pamatā ir izskaidrojama ar koledžās un it īpaši medicīnas koledžās studējošo iekļaušanu augstākajā izglītībā, kurās pamatā studē par valsts budžeta līdzekļiem, kā arī budžeta vietu skaita pieaugumu augstskolās, kas nav ministrijas padotībā.

Vidējais konkursa koeficients 2010./2011. ak. gadā (5,0) līdzīgi kā iepriekšējā gadā ir pieaudzis, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kad bija 4,6 pieteikumi uz vienu valsts budžeta finansētu pamatstudiju vietu. Tomēr salīdzinājumā pa izglītības tematiskajām grupām konkursa koeficienta vērtības būtiski nav mainījušās. Populārākās studiju jomas 2010./2011. ak. gadā ir informācijas un komunikācijas zinātnes (18,8), tiesību zinātnes (14,6) un ekonomika (10,0).

2. attēls

Studējošo skaita dinamika Latvijā 1990./1991.–2010./2011. akadēmiskajā gadā

2010./2011. ak. gadā, līdzīgi kā trijos iepriekšējos gados, turpinājās studējošo kopējā skaita samazinājums, vienlaikus nedaudz palielinoties valsts budžeta finansēto studentu skaitam. Ņemot to vērā, par 4% pieaudzis valsts budžeta studējošo īpatsvars, kas veido 34% no studējošo kopskaita, salīdzinot ar 23% 2005./2006. ak. gadā. Valsts noteikto budžeta finansēto studiju vietu skaits 2011. gadam augstskolās un koledžās ir 30 501, kas ir par 363 vietām vai 1,2% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

No valsts budžeta vietām 24 165 vietas ir bakalaura un

profesionālajās studijās, 4927 – maģistra studijās un 1049 – doktora studijās.

Studējošo kopskaita samazinājums ir noticis pamatā uz studējošo skaita samazinājuma rēķina nepilna laika maksas studijās valsts augstskolās (–24%) un nepilna laika studijās privātajās augstskolās (–2%) un privātajās koledžās (–20%). Studējošo skaits valsts augstskolās pilna laika studijās pat ir nedaudz pieaudzis (par 1,7%), bet valsts koledžās pilna laika studijās ir nedaudz samazinājies (–3,1%). Turklāt ir jāņem vērā, ka juridisko personu

²¹ Detalizēts pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2010. gadā ir atrodams <http://izm.izm.gov.lv/registri-statistika/statistika-augstaka/6818.html>.

dibinātajās augstskolās un koledžās 80% studējošo studē vienā izglītības tematiskajā grupā – sociālās zinātnes, un šī attiecība pēdējo 6–8 gadu laikā praktiski nav mainījusies.

2010./2011. ak. gadā pēc samazinājuma iepriekšējā gadā atkal ir pieaudzis (par 32%) pamatstudijās uzņemto studentu skaits, kuriem jau ir augstākā izglītība. 1. kursā tādi ir uzņemti 1367 studenti (iepriekšējā gadā 1035 studenti) vai 6% no imatrikulēto kopskaita.

Turpinājās iepriekšējos gados novērotā tendence palielināties studējošo vecumam, kā arī iezīmējās krasas atšķirības studentu vecuma struktūrā, kuri studē pilna laika un nepilna laika studijās.

2009./2010. ak. gadā ir būtiski samazinājies doktora zinātniskā grāda ieguvušo skaits – doktora grādu ir ieguvušas 132 personas, salīdzinot ar 174 iepriekšējā gadā.

2010. gadā dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem samazinājums atkal skāra augstāko izglītību, lai gan vairs nebija tik ievērojams kā 2009. gadā. Salīdzinot ar 2009. gadu, dotācija ministrijas padotības augstākās izglītības iestādēm samazināta par 7 milj. latu jeb 14%, tajā skaitā, dotācija augstskolām samazināta par 6,2 milj. latu jeb par 17%. Ņemot vērā, ka studiju vietas izmaksas jau 2009. gadā bija samazinātas par 40%, 2010. gadā valsts budžeta finansēto studiju vietu skaits samazinājās par aptuveni 3%.

14. tabula

Valsts budžeta finansēto studiju vietu skaita izmaiņas

Studiju programmu veids	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Izmaiņas pret 2010. gadu
Bakalaura, 1. un 2. līmeņa profesionālās programmas	24 104	24 556	24 761	23 959	24 165	+0,9 %
Maģistra programmas	4 746	4 835	5 079	4 930	4 927	-0,001 %
Doktora programmas	1 062	1 102	1 219	1 249	1 409	+12,8 %
KOPĀ	29 912	30 493	31 059	30 138	30 501	+1,2 %

Ministrijas 2010. gadā nodrošināja vienotu studentu kredītēšanas politiku valstī un garantēja studiju un studējošo kredītē-

šanas sistēmas darbību, proti, kredītu studiju un studējošo kredītu pieejamību ar studentiem izdevīgiem nosacījumiem.

15. tabula

Galvenie augstākās izglītības indikatori 2009./2010. un 2010./2011. mācību gada sākumā

	2009./2010.	2010./2011.
Studentu skaits	112 567*	103 782 (izmaiņas -8 785; -7,8%)
Izglītības iestāžu skaits	58**	56 (izmaiņas -2; -3,4%)
Augstskolu un koledžu akadēmiskā personāla skaits	5 391	4716 (izmaiņas -675; -13%)

* 462 studenti uz 10 000 iedzīvotājiem.

** Tai skaitā 32 augstskolas un 24 koledžas.

2.2.4. Zinātne ²²

16. tabula

Finanšu resursu izdevumi zinātnes nodrošināšanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
05.00.00 Zinātne	17 158 200	17 157 053
05.01.00 Zinātniskās darbības nodrošināšana	4 889 251	4 889 204
05.02.00 Zinātnes bāzes finansējums	7 939 628	7 939 628
05.05.00 Tirgus orientētie pētījumi	279 321	279 321
05.12.00 Valsts pētījumu programmas	4 000 000	3 998 900
05.15.00 Latvijas Zinātnes padomes darbības nodrošināšana	50 000	50 000

2.2.4.1. Zinātnes budžets un pārvaldība

2010. gadā turpinājās 2009. gada 25. oktobrī Ministru kabinetā apstiprināto „Zinātnes un tehnoloģijas attīstības pamatnostādņu 2009.–2013. gadam” īstenošana. Zinātnes un tehnoloģiju attīstības politikas galvenais mērķis ir veidot zinātnei un tehnoloģijām kā pilsoniskās sabiedrības, ekonomikas un kultūras ilgtermiņa attīstības pamatu, nodrošinot zināšanu ekonomikas īstenošanu un ilgtspējīgu tās izaugsmi, attiecīgi plānojot valsts

budžeta programmas „Zinātne” finansējumu.

Minētā mērķa sasniegšanai 2010. gadā tika izstrādāti vairāki zinātnes jomai būtiski tiesību akti²³ un uzsākta grozījumu Zinātniskās darbības likumā izstrāde par tiesībām uz izgudrojumiem, kas radīti valsts budžeta finansētas zinātniskās darbības rezultātā.

Krīzes ietekmē 2010. gadā valsts budžeta finansējums zinātnei turpināja samazināties no 36,3 milj. LVL 2008. gadā uz 17,5 milj. LVL 2010. gadā (par 52%).

²² Pilnu pārskatu par 2010. gada paveikto zinātnē lūdzam skatīt ministrijas mājaslapā: www.izm.gov.lv.

²³ 2010. gada 5. maijā Ministru kabinetā tika apstiprināts „Zinātnes un tehnoloģijas attīstības pamatnostādņu ieviešanas rīcības plāns 2010.–2011. gadam” un 2010. gada 30. novembrī Ministru kabinetā tika pieņemti noteikumi Nr. 1085 „Noteikumi par izmantotā laika un paveiktā darba uzskaites sistēmu no valsts budžeta, Eiropas Savienības un ārvalstu finanšu atbalsta līdzekļiem finansētu pētījumu projektu īstenošanai”.

Papildus atbalstam zinātniskās pētniecības projektiem²⁴ 2010. gadā bāzes finansējums tika aprēķināts 48 valsts zinātniskajām institūcijām un aprēķinātais finansējums pārskaitīts 26 zinātnisko institūciju Valsts kases norēķinu kontos, zinātnisko institūciju uzturēšanas izdevumu segšanai, tai skaitā komunālo pakalpojumu apmaksai, administratīvā, tehniskā un apkalpojošā personāla darba samaksai, kā arī zinātnisko pētījumu veikšanā iesaistītā zinātniskā personāla (vadošo pētnieku, pētnieku un zinātnisko asistentu) atalgojumam, arī zinātniskās institūcijas attīstībai attiecīgajā nozares ministrijā apstiprinātajā darbības stratēģijā noteikto mērķu īstenošanai, tai skaitā, Eiropas Savienības struktūrfondu, citu ārvalstu un starptautisko finanšu instrumentu un starptautisko zinātnisko pētījumu projektu līdzfinansējuma nodrošināšanai.

Pārskata periodā turpinājās efektīvas zinātnes pārvaldības sistēmas izveide. Saskaņā ar 2010. gada 17. augusta sēdē (protokols Nr. 42 34. §) atbalstīto informatīvo ziņojumu „Par valsts nozīmes pētniecības centru noteikšanu, lai nodrošinātu resursu koncentrāciju un Eiropas Savienības struktūrfondu efektīvu ieguldījumu” un pamatojoties uz ministrijas veikto valsts zinātnisko institūciju iepriekšējos gados uzrādīto rezultātu izvērtējumu, ir noteikti deviņi valsts nozīmes pētniecības centri:

- 1) Enerģijas un vides resursu ieguves un ilgtspējīgas izmantošanas tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centrs, ietverot arī Transporta un mašīnbūves centra attīstību;
- 2) Farmācijas un biomedicīnas valsts nozīmes pētniecības centrs, ietverot farmaceitisko tehnoloģiju studiju un pētījuma centra un biofarmācijas centra izveidi;
- 3) Informācijas, komunikāciju un signālapstrādes tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centrs, ietverot Kosmisko datu apstrādes centra izveidi;
- 4) Latviešu valodas, kultūrvēsturiskā mantojuma un radošo tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centrs;
- 5) Lauksaimniecības resursu izmantošanas un pārtikas valsts nozīmes pētniecības centrs;
- 6) Meža un ūdens resursu valsts nozīmes pētniecības centrs;
- 7) Nanostrukturēto un daudzfunkcionālo materiālu, konstrukciju un tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centrs;
- 8) Sabiedrības veselības un klīniskās medicīnas valsts nozīmes pētniecības centrs;
- 9) Valsts nozīmes pētniecības centrs sociālekonomikā un sabiedrības vadībā.

2.2.4.2. Atbalsts zinātniskās pētniecības projektiem

Fundamentālo un lietišķo pētījumu projekti ir zinātniskās darbības projekti, kuru mērķis ir radīt jaunas zināšanas un tehnoloģiskās atziņas, nesaistot tās ar rūpniecisku vai komerciālu izmantošanu. 2010. gadā Latvijas zinātnes padome apstiprināja 162 projektu pieteikumus (151 tematisko pētījumu projekti un 11 pētnieciskās sadarbības projekti), kuru īstenošana ir uzsākta 2011. gadā. Projektu kopējais finansējums ir 3,3 milj. latu (no tiem 2,3 milj. latu paredzēti tematisko pētījumu projektu īstenošanai, bet 1 milj. latu – pētnieciskās sadarbības projektiem). 2010. gadā tika uzsākta Ministru kabineta noteikumu²⁵ par fun-

damentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtību grozījumu izstrādē.

Tirgus orientēto pētījumu programmas ietvaros zinātnieki un ražotāji sadarbojās jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādē. Šādā veidā zinātnieki bija ciešā sadarbībā ar ražotājiem, saņemot par pētniecisko darbu valsts budžeta līdzekļus, bet ražotāji ieguva jaunu konkurētspējīgu produktu. Ražotāji iesaistījās jau paša projekta īstenošanā, nodrošinot līdzfinansējumu 30–40% apjomā no kopējām izmaksām. Daudzu tirgus orientēto pētījumu projektu galarezultāts ir augsto tehnoloģiju produkts vai pakalpojums. Pārskata periodā tirgus orientēto pētījumu projektu finansēšanai bija piešķirts 279 321 lats. Piešķirtais finansējums apgūts pilnībā, īstenojot 2006.–2008. gadā 23 uzsāktos projektus. Sakarā ar finansējuma samazinājumu ministrija 2009. un 2010. gadā neizsludināja jaunu projektu pieteikumu iesniegumu konkursus.

Lai sekmētu zinātniski kvalitatīvu, tautsaimnieciski aktuālu un ekonomiski pamatotu pētījumu veikšanu un nodrošinātu mērķorientētu finanšu resursu ieguldījumu valstij prioritāru zinātnes nozaru attīstībā, 2010. gadā uzsākta piecu valsts pētījumu programmu īstenošana laika posmam no 2010. gada līdz 2013. gadam Ministru kabineta rīkojumā²⁶ noteiktajos prioritārajos zinātnes virzienos: enerģija un vide (atjaunojamo enerģijas resursu ieguves un izmantošanas tehnoloģijas, klimata izmaiņas samazinošās tehnoloģijas un bioloģiskā daudzveidība), inovatīvie materiāli un tehnoloģijas (informātika, informācijas un signālapstrādes tehnoloģijas, nanostrukturētie daudzfunkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas), nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība), sabiedrības veselība (profilakses, ārstniecības, diagnostikas līdzekļi un metodes, biomedicīnas tehnoloģijas), vietējo resursu (zemes dziļi, meža, pārtikas un transporta) ilgtspējīga izmantošana – jauni produkti un tehnoloģijas.

2.2.4.3. Atbalsts starptautiskajiem zinātniskās pētniecības projektiem

Pārskata periodā ministrija turpināja nodrošināt Latvijas dalību Eiropas pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās (COST, 7. Ietvara un EUREKA), divpusējās un trīspusējās sadarbības programmās, kuru mērķis ir Eiropas līmenī atbalstīt zinātnieku un pētnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās, veicināt inovatīvu civilo tehnoloģiju pētīšanas, izstrādes un ieviešanas jomā galvenokārt mazajos un vidējos uzņēmumos.

Lai nodrošinātu Latvijas zinātnisko institūciju, kā arī mazo un vidējo uzņēmumu dalību starptautiskajos pētniecības projektos, 2010. gadā kā līdzfinansējums šiem projektiem no valsts budžeta tika piešķirti 1232 tūkst. latu, t.sk., 11 tūkst. latu – Latvijas dalības apmaksai Eiropas Savienības starptautiskajās institūcijās. 2010. gadā tika finansiāli atbalstīti 75 starptautiskie pētniecības projekti, t.sk., 27 Ietvara programmas, 25 COST akcijas un 18 EUREKA programmas projekti, kā arī pa vienam GEANT, CLARIN, ARTEMIS un Venta-1 projektam.

Lai izveidotu nākamās paaudzes datu pārraides tīklu zinātniskās darbības nodrošināšanai, iesaistītos vienotajā Eiropas

²⁴ Atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 10. novembra noteikumiem Nr. 1316 „Bāzes finansējuma piešķiršanas kārtība valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām un valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem”.

²⁵ Ministru kabineta 2009. gada 22. septembra noteikumi Nr. 1066 „Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība” (zaudējis spēku 01.04.2011. ar 29.03.2011. Ministru kabineta noteikumu Nr. 227 „Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība” apstiprināšanu).

²⁶ Ministru kabineta 2010. gada 29. maija rīkojums Nr. 294 „Par valsts pētījumu programmām”.

akadēmiskajā tīklā un, uzlabotu informācijas sistēmas valsts zinātniskajās institūcijās un augstskolās, 2010. gada 2. februārī valdībā tika apstiprināti ministrijas sagatavotie Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.1.1.3.2. apakšaktivitāti „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai”” 2010. gada 15. jūnijā ministrija iesniedza projekta pieteikumu un, 2010. gada 25. novembrī tika uzsākta ERAF projekta „Vienota nacionālas nozīmes Latvijas akadēmiskā pamattīkla zinātniskās darbības nodrošināšanai izveide” īstenošana. Projekta kopējās attiecinā-

mās izmaksas ir 10 514 363 LVL, no kuriem 100% tiek finansēti no ERAF līdzekļiem. Projekta īstenošanas beigu termiņš – 2014. gada 31. decembris.

Starptautiskās sadarbības veicināšanai 2010. gadā izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts „Par Līgumu starp EUREKA sekretariātu un Izglītības un zinātnes ministriju”. Līguma mērķis ir atbalstīt pētniecību mazos un vidējos uzņēmumos, veicinot inovatīvu produktu, pakalpojumu un tehnoloģiju ar augstu pievienoto vērtību izstrādi un ieviešanu, kas ir svarīgi konkurētspējai un izaugsmei Eiropas līmenī.

2.2.5. Valsts valodas politika

17. tabula

Finanšu resursu izdevumi valsts valodas politikas nodrošināšanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
04.00.00 Valsts valodas politika un pārvalde	496 280	496 260

Valsts valodas politikas mērķis ir nodrošināt latviešu valodas – Latvijas Republikas valsts valodas un vienas no ES oficiālās valodas – ilgtspēju, tās lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju Latvijā un pasaulē. Valsts valodas politikas īstenošana ir cieši saistīta ar zinātnes un izglītības jomu un attiecas uz jautājumiem, kas ir saistīti ar latviešu valodas apguvi, attīstību un lietošanu.

Valsts valodas politikas mērķu sasniegšanai ministrija 2010. gadā turpināja īstenot Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005.–2014. gadam un Valsts valodas politikas programmā 2006.–2010. gadam ietvertos pasākumus, precizējot tos atbilstoši valodas politikas prioritātēm, ekonomiskajai situācijai valstī un *ex-ante* izvērtējumam. Ministru kabinetā iesniegts informatīvais ziņojums „Informatīvais ziņojums par valsts valodas politikas pamatnostādņu 2005.–2014. gadam īstenošanu no 2006. gada 4. oktobra līdz 2009. gada 31. decembrim”. Izstrādāti grozījumi Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005.–2014. gadam²⁷.

Tika nodrošināts konsultatīvs atbalsts privātpersonām, tiesām, Saeimai, vēstniecībām, ES tulkošanas dienestiem un citām institūcijām par dažādiem latviešu valodas lietojuma jautājumiem. Sniegtas 13 734 mutvārdu konsultācijas un 1247 konsultācijas pa e-pastu konsultacija@valoda.lv par pareizrakstību, gramatiku, stilistiku, īpašvārdu atveidi, latviešu valodas terminoloģiju, 1164 izziņas, 41 lingvistiskais atzinums un 3 lingvistiskās ekspertīzes, tādējādi veicinot kvalitatīvu latviešu valodas lietojumu publiskajā telpā.

Lai izstrādātu priekšlikumus turpmākai valodas politikas plānošanai un īstenošanai, tika veikts valsts valodas situācijas izvērtējums par laika posmu no 2004. līdz 2009. gadam. Latviešu valodas aģentūrā (LVA) izstrādāts un izdots sociolingvistisks pētījums „Latviešu valodas prasme un lietojums augstākās izglītības iestādēs: mazākumtautību izglītības satura reformas rezultāti”²⁸, veikta sociolingvistiska pētījuma „Valodas situācija Latvijā: 2004–2009” izstrāde un sagatavots pētījuma „Valodas situācija Latvijā: 2004–2009: sociolingvistisks pētījums” manuskripts.

Īstenots projektu konkursā „Valsts valodas attīstība 2009” atbalstītais valsts SIA „Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskola” projekts²⁹.

Ministrija nodrošināja latviešu valodas izglītības kvalitātes pilnveidi, īstenojot šādus pasākumus:

- 1) latviešu valodas pedagogu un citu valodas speciālistu izglītošana un profesionālā pilnveide 2010. gadā (apmācīti kopumā 1593 pedagogi);
- 2) latviešu valodas apguve pieaugušajiem: īstenoti latviešu valodas apguves kursi pirmsskolas un sākumskolas mazākumtautību skolēnu vecākiem (izglītotas 127 personas);
- 3) latviešu valodas apguve diasporas mītnes zemēs: LVA nodrošinājusi 11 skolotāju darbību diasporā Krievijas Federācijā un Īrijā;
- 4) nodrošināts līdzfinansējums latviešu valodas studiju programmai Prāgas Kārļa Universitātē (Čehijā) un Vašingtona Universitātē Sietlā (ASV), Tallinas un Tartu Universitātē (Igaunijā), Vīnes Universitātē (Austrijā).

²⁷ Ministru kabineta 2010. gada 11. augusta rīkojums Nr. 471 „Grozījumi Ministru kabineta 2005. gada 2. marta rīkojumā Nr. 137 „Par Valsts valodas politikas pamatnostādņēm 2005.–2014. gadam”” un Ministru kabineta 2010. gada 11. augusta rīkojums Nr. 470 „Grozījumi Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2005.–2014. gadam”, ar ko spēku zaudē Ministru kabineta rīkojums Nr. 770 „Par Valsts valodas politikas programmu 2006.–2010. gadam”.

²⁸ Kļava G., Kļave K., Motivāne K. „Latviešu valodas prasme un lietojums augstākās izglītības iestādēs: mazākumtautību izglītības satura reformas rezultāti”. LVA. Rīga, 2010. 55 lpp., ISBN 978-9934-8172-8-1.

²⁹ http://www.valoda.lv/downloadDoc_444/mid_510

2.2.6. Jaunatnes politika

18. tabula

Finanšu resursu izdevumi jaunatnes politikas nodrošināšanai

Budžeta programmas/ apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
Programmas 06.00.00 Nozares vadība apakšprogramma 06.05.00 Jaunatnes politikas valsts programma	106 985	104 430
70.09.00 Eiropas Savienības jauniešu neformālās izglītības programma „Jaunatne darbībā” 2007.–2013. gadam	2 757 948	1 065 390
70.10.00 VA „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra”	317 613	223 750

2010. gada 30. septembrī stājās spēkā grozījumi Jaunatnes likumā, kas nosaka precīzu jaunatnes politikas un darba ar jaunatni definīciju, identificē pamatuzdevumus darbā ar jaunatni, kā arī jaunatnes politikas pamatprincipus, paplašina noteikto pašvaldības kompetenci jaunatnes politikas un darba ar jaunatni īstenošanā.

2009. gada beigās tika apstiprināta Jaunatnes politikas valsts programma 2010. gadam³⁰ ar mērķi nodrošināt informatīvu, metodisku un finansiālu valsts atbalstu jaunatnes politikas īstenošanai, kā arī darba ar jaunatni Latvijā koordināciju un attīstību.

Programmas ietvaros tika īstenoti četri darbības pamatvirzieni:

1. Valsts atbalsta mehānisma pilnveide jaunatnes politikas īstenošanai pašvaldībās. 2010. gadā pašvaldībās strādāja 49 personas, kas ir atbildīgas par jaunatni pašvaldības mērogā, kā arī darbojās 79 jauniešu centri. Lai nodrošinātu darba ar jaunatni kvalitāti, 2010. gadā ministrija organizēja apmācības pašvaldību jaunatnes lietu speciālistiem un pieredzes apmaiņas seminārus jauniešu centru vadītājiem un darbiniekiem. Tika sniegts finansiāls atbalsts 21 jauniešu centram materiāltehniskās bāzes un darbības nodrošināšanai, astoņiem jauniešu centriem – informācijas punktu izveidei, kā arī septiņām pašvaldībām – aktīvās atpūtas laukumu izveidei jauniešiem.
2. Atbalsts jaunatnes līdzdalībai un iniciatīvām. Lai sekmētu jauniešu līdzdalību, 2010. gadā atbalstīti divi biedrību projekti līdzdalības atbalsta pasākumu nodrošināšanai. Ministrija finansiāli atbalstīja nevalstisko organizāciju četrus projektus saistītus ar brīvprātīgo darbu un tā iespējām. Ar ministrijas atbalstu biedrība „brivpratigais.lv” īstenoja divus seminārus skolēnu pašpārvalžu līderiem par brīvprātīgā darba būtību. Notika trīs Jaunatnes organizāciju konsultatīvās komisijas sanāksmes, kā arī divas Jaunatnes konsultatīvās padomes sanāksmes. 2010. gada 26.–27. oktobrī tika organizēts Latvijas jaunatnes politikas forums „Pašvaldību investīcijas jaunatnē. Darba ar jaunatni īstenošanas izaicinājumi”, kurā piedalījās 270 dalībnieki no visas Latvijas un ārvalstīm. Latvijas jaunatnes politikas foruma rezultātā tika izstrādātas rekomendācijas darba ar jaunatni attīstībai Latvijā, un tās ir nosūtītas visām Latvijas pašvaldībām.
3. Informatīvā atbalsta un pētniecības nodrošināšana jaunatnes politikas īstenošanā. 2010. gadā tika īstenots kārtējais

gada monitorings par aktuāliem jaunatnes politikas aspektiem, lai nodrošinātu darbības un politikas rezultātu mērīšanu. Ministrijas tīmekļa vietnē apkopoti un publicēti 66 dažādās jomās veiktie pētījumi, kuru mērķauditorija ir jaunieši. Ministrija turpināja administrēt jaunatnes iespēju portālu www.jaunatnes.lietas.lv.

4. Saistību izpilde starptautiskās sadarbības nodrošināšanai jaunatnes politikas nozarē. Veicinot sadarbību jaunatnes jomā ar Beļģiju (Flandriju), Baltijas valstīm un Vāciju, tika nodrošināta jaunatnes lietu speciālistu pieredzes apmaiņa un apmācības par darba ar jaunatni kvalitāti, kā arī nodrošināta Latvijas līdzdalība Baltijas jūras valstu padomes Jaunatnes lietu ekspertu grupā.

Jaunatnes politikas īstenošanas atbalstam valsts aģentūra „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra” īsteno Eiropas Savienības neformālās izglītības programmu „Jaunatne darbībā” un administrē Eiropas Komisijas jaunatnes informācijas tīklu *Eurodesk*. Tādējādi papildus valsts atbalstam tika piesaistīti ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi, organizējot apmācības brīvprātīgajiem, jauniešiem, pedagogiem un jaunatnes lietu speciālistiem, tai skaitā nodrošinot dalību starptautiskajās apmācībās.

Saskaņā ar Eiropas Savienības padomes lēmumu 2011. gads pasludināts par Eiropas Brīvprātīgā darba gadu aktīvā pilsoniskuma veicināšanai. Ministrija ir noteikta par šī gada atbildīgo nacionālo koordinējošo institūciju. Sadarbībā ar nozaru ministrijām un nevalstiskajām organizācijām tika izstrādāta Eiropas Brīvprātīgā darba gada (2011) Latvijas programma³¹, kas 2010. gada septembrī tika iesniegta Eiropas Komisijai finansējuma saņemšanai. Ar 2011. gada 8. aprīli parakstīto Vadības granta līgumu minētās programmas īstenošanai ir piešķirti 57 104 LVL, no kuriem 20% ir valsts līdzfinansējuma daļa.

2.2.7. Sports

Ministrija ir vienīgā valsts pārvaldes iestāde, kas Latvijas Republikā pilda valsts pārvaldes funkcijas sporta nozarē. Līdz ar Lisabonas līguma pieņemšanu (2009. gada 1. decembrī) ministrija ir atbildīga arī par starptautiski vienotas Eiropas Savienības sporta politikas veidošanu. Aktīvi iesaistoties Eiropas Savienības Sporta programmas izstrādē, Latvija aizstāv nepieciešamību Eiropas mērogā risināt jautājumus par veselīga un aktīva dzīvesveida nodrošināšanu un attīstību.

Pārskata gadā nodrošināta valsts pārvaldes institucionālās sistēmas pilnveidošana un darbības efektivitāte sporta jomā,

³⁰ 2009. gada 28. decembra izglītības un zinātnes ministra rīkojums Nr. 547.

³¹ http://izm.izm.gov.lv/upload_file/jaunatne/19012011/EBDG_kopeja_programma.pdf

Finanšu resursu izdevumi sporta politikas īstenošanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
09.00.00 Sports	14 671 848	14 579 657
09.04.00 Sporta būves	579 234	579 234
09.08.00 Balvas par izciliem sasniegumiem sportā	300 000	300 000
09.09.00 Sporta federācijas un sporta pasākumi	1 470 467	1 470 467
09.10.00 Murjāņu sporta ģimnāzija	1 162 904	1 071 832
09.12.00 Valsts aģentūra „Latvijas Sporta muzejs”	52 000	50 881
09.19.00 Mērķdotācija pašvaldību izglītības iestāžu profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām	3 220 677	3 220 677
09.21.00 Augstas klases sasniegumu sports	3 845 055	3 845 055
09.23.00 Valsts ilgtermiņa saistības sportā – dotācija Latvijas Olimpiskajai komitejai (LOK) – valsts galvoto aizdevumu atmaksai	4 041 511	4 041 511

kā arī sporta politikas efektīva īstenošana, veicot valsts sporta iestāžu reformu – 2010. gada 1. janvārī noslēgusies valstiskās sporta struktūras reorganizācija (no 14 padotības iestādēm palikušas divas – Murjāņu Sporta ģimnāzija un valsts aģentūra „Latvijas Sporta muzejs”). Būtiski samazināts sporta nozares administrēšanā iesaistīto darbinieku skaits – no 42 darbiniekiem 2006. gadā līdz 11 darbiniekiem 2010. gadā.

Veikta spēkā esošo sporta politikas plānošanas dokumentu izvērtēšana, kā rezultātā Sporta politikas pamatnostādņu 2004.–2009. gadam īstenošanas noslēguma termiņš ir pagarināts par trīs gadiem – līdz 2012. gadam (vienādi ar Nacionālās sporta attīstības programmas noslēguma termiņu). Ievērojot to, ka Sporta likumā tika precizēti sporta federāciju atzīšanas kritēriji, sadarbībā ar biedrību „Latvijas Sporta federāciju padome” veikta Latvijā atzīto sporta federāciju pāratzīšana. Ievērojot likuma „Par nacionālās sporta bāzes statusu” pārejas noteikumus, sagatavoti 29 Ministru kabineta rīkojumi par nacionālās sporta bāzes statusa piešķiršanu.

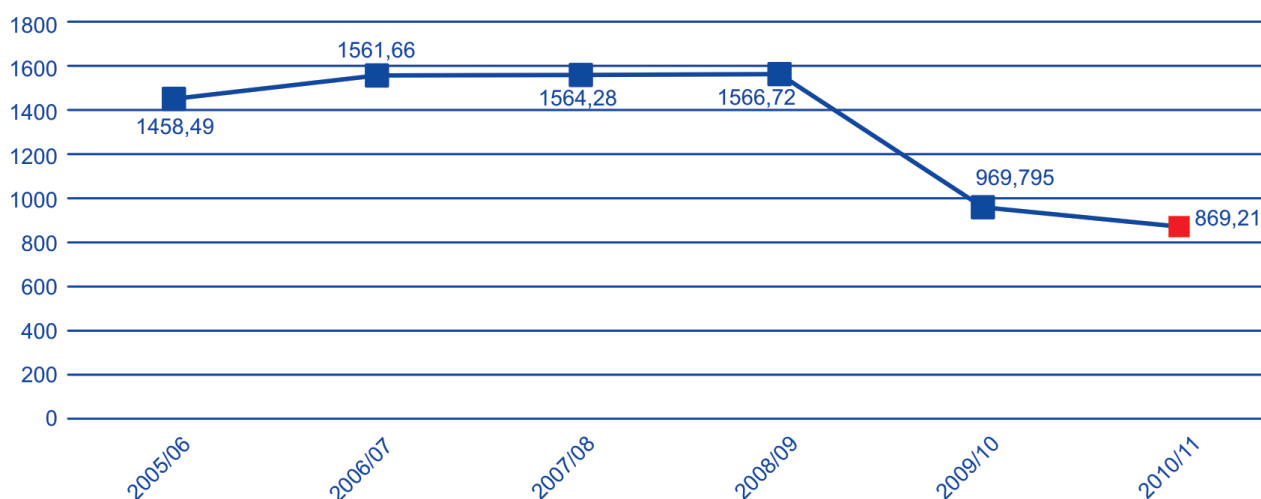
Profesionālās ievirzes sporta izglītības apguve ir viens no veselīga dzīvesveida veicināšanas pamatiem bērnu un jauniešu

vidū Latvijā, kā arī veids, kā audzināt augstu sasniegumu sportistu jauno maiņu. 2010. gadā Latvijā bija 65 profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādes, kurās trenējās 27 019 bērni un jaunieši 37 sporta veidos. Valsts mērķdotācija piešķirta 61 profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādei.

Salīdzinot ar 2008. gadu, valsts budžeta mērķdotācijas apjoms pašvaldību izglītības iestāžu profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu pedagogu darba samaksai samazinājās par 39%, rezultātā 2010. gadā no valsts budžeta līdzekļiem bija iespējams nodrošināt 48% no nepieciešamā sporta treneru darba samaksas apjoma. Ministrijas izveidotā Profesionālās ievirzes sporta izglītības iestāžu finansēšanas komisija nolēma 50% finansējuma sadalīt atbilstoši audzēkņu skaitam un 50% finansējuma sadalīt pēc grupu kvalifikācijas no MT6³² līdz ASM³³ grupām. Kopumā par valsts budžeta līdzekļiem tika nodrošināta darba samaksa 1038 treneriem (869,21 pedagogiskās likmes, salīdzinot ar 2009. gadu – par 697,51 likmēm mazāk). Profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs tika nodrošināta sešu jaunu sporta veidu apguve: vieglatlētikas daudzcīņa, hokejs, smaiļošana, kanoe airēšana un sambo.

3. attēls

Pedagoģisko likmju skaits, kas finansētas no valsts budžeta (2005–2010)

³² MT6 – MT7; SMP1 – SMP3 – 6. līdz 7. apmācības gada mācību treniņu grupas; sporta meistarības pilnveidošanas grupas no 1. līdz 3. apmācības gadam.

³³ ASM – augstākās sporta meistarības grupa.

2010. gadā Latvijā tika reģistrētas gandrīz 100 nevalstiskās sporta organizācijas, tai skaitā 81 atzītā sporta federācija, kuras aktīvi piedalās sporta politikas plānošanas un īstenošanas procesā. Tika palielināta sporta organizāciju loma sportam piešķirto valsts budžeta līdzekļu administrēšanā, dodot iespēju finanšu līdzekļu sadalē iesaistīties ne tikai Finanšu piešķiršanas sporta komisijas locekļiem, bet arī visiem sporta sabiedrības pārstāvjiem, tādējādi nodrošinot atklātumu, caurspīdīgumu valsts budžeta plānošanā un iespēju finansējuma saņēmējiem iesaistīties lēmuma pieņemšanā par valsts budžeta līdzekļu sadali. 2010. gadā no valsts finansējuma gandrīz 70% valsts uzticējusi biedrībai „Latvijas Olimpiskā komiteja” un biedrībai „Latvijas Sporta federāciju padome” valsts deleģēto un Sporta likumā noteikto uzdevumu veikšanai.

Lai gan finanšu līdzekļi bija ierobežoti, 2010. gadā:

- 1) nodrošinātas iespējas 390 jauniem augstas klases sportistiem līdztekus treniņu darbam iegūt kvalitatīvu vispārējo izglītību;
- 2) atbalstīta 72 valsts atzīto sporta federāciju darbība, nodrošinot iespēju 100 745 cilvēkiem (t.sk., 59 886 jauniešiem) iesaistīties sporta aktivitātēs;
- 3) atbalstīta sporta pasākumu norise 75 sporta veidos un Latvijas sportistu dalībai 72 starptautiskās sacensībās Latvijā (9734 dalībnieki), 612 pasaules un Eiropas čempionātos (3870 dalībnieki), 308 Latvijas čempionātos pieaugušajiem (43 353 dalībnieki), 219 Latvijas meistarsacīkstēs jauniešiem (57 399 dalībnieki), 132 tautas sporta un veterānu sporta pasākumos (65 321 dalībnieki), 204 izglītojošos pasākumos u.c.;
- 4) atbalstīta visaugstākā līmeņa starptautisku sporta sacensību organizēšana Latvijā³⁴;
- 5) atbalstīta Latvijas Jaunatnes ziemas olimpiādes organizēšana Ērgļos un Siguldā, kurā piedalījās 1073 sportisti 110 komandās no 37 pašvaldībām;

- 6) atbalstīta Latvijas II Ziemas olimpiādes organizēšana Siguldā, kurā 10 olimpiskajos sporta veidos piedalījās 686 sportisti no 45 pašvaldībām;
- 7) nodrošināta SIA „Latvijas Olimpiskā vienība” (LOV) sporta programmu īstenošana, atbilstoši LOV kritērijiem atbalstot 81 sportista nodarbošanos 16 vasaras un ziemas sporta veidos un daļību starptautiskajās sporta sacensībās;
- 8) piešķirtas naudas balvas par izciliem sasniegumiem sportā: 1) Latvijas Bobsleja federācijas sportistam Martinam Dukuram (par XXI Ziemas olimpiskajās spēlēs Vankūverā izcīnīto otro vietu skeletonā), Latvijas Bobsleja federācijas sportistam Tomasam Dukuram (par XXI Ziemas olimpiskajās spēlēs Vankūverā izcīnīto ceturto vietu skeletonā) un Latvijas Kamaniņu sporta federācijas sportistiem Andrim Šicam un Jurim Šicam (par XXI Ziemas olimpiskajās spēlēs Vankūverā izcīnīto otro vietu kamaniņu divniekā), viņu treneriem un sportistus apkalpojošajiem sporta darbiniekiem³⁵; 2) 117 Latvijas sportistiem, viņu treneriem, sportistus apkalpojošajiem sporta darbiniekiem³⁶;
- 9) atbalstīta nodibinājuma „Latvijas Olimpisku sociālais fonds” darbība, nodrošinot ikmēneša pabalstu par mūža ieguldījumu sportā 128 sporta veterāniem;
- 10) atbalstīta 17 nacionālo sporta bāzu darbība;
- 11) nodrošināta Latvijas Nacionālās sporta padomes sekretariāta pienākumu izpilde, organizējot 5 Latvijas Nacionālās sporta padomes sēdes;
- 12) 2010. gadā ministrija jau sesto gadu ceremonijas „Latvijas Gada balva sportā” ietvaros rīkoja konkursu „Gada sporta skolotājs”, kura mērķis – popularizēt sporta skolotāja nozīmi veselīgas jaunās paaudzes izglītošanas procesā un noteikt profesionālāko sporta skolotāju valstī 2010. gadā. Titulu „Gada sporta skolotājs” 2010. gadā ieguva Valmieras Valsts ģimnāzijas sporta skolotājs Māris Priedītis.

2.2.8. Nozares vadība

20. tabula

Finanšu resursu izdevumi nozares vadības nodrošināšanai

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
06.00.00 Nozares vadība*	2 657 714	2 629 301
06.03.00 Eiropas Savienības lietas un starptautiskā sadarbība	223 407	218 965
06.08.00 Nozares politikas veidošana un uzraudzība	2 199 590	2 183 299
06.16.00 Izglītības sistēmas vadības nodrošināšana	127 732	122 607

* Informāciju par 06.05.00 „Jaunatnes politikas valsts programma” skat. 2.2.6. apakšsadaļā.

2.2.8.1. Nozares politikas veidošana, vadība un uzraudzība

Vidējais mēneša atlīdzības apjoms strādājošajiem ministrijā un tās padotības iestādēs 2010. gadā, salīdzinot ar 2009. gadu, ir samazinājies par 18,8%, tai skaitā ministrijas centrālajā aparātā – par 15,3%. Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2010. gadam” un „Par valsts budžetu 2011. gadam” noteikto, plānotie izdevumi atlīdzībai 2011. gadā palielinājās par 10,5%. Iepēlnotais palielinājums saistīts ar Eiropas Savienības politiku instrumentu

un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanai plānoto izdevumu atlīdzībai pieaugumu par 72%.

2010. gadā tika nodrošināts ministrijas veidotās izglītības, zinātnes, valsts valodas, sporta un jaunatnes politikas juridiskais atbalsts, izstrādāti dažādi atbalsta tiesību aktu projekti ministrijas kompetences ietvaros, kā arī tika koordinēta un nodrošināta ministrijas pārstāvība tiesvedības procesos administratīvajās lietās un civilīetās, kuros ministrija ir lietas dalībnieks.

³⁴ 2010. gada Eiropas čempionāts U-20 sievietēm basketbolā, Eiropas čempionāts kamaniņu sportā, Eiropas čempionvienību kausa florbolā finālturnīrs, Eiropas čempionāta kvalifikācijas 2. kārtas pirmais turnīrs handbolā u.c.

³⁵ Saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 25. marta rīkojumu Nr. 174 „Par naudas balvu piešķiršanu par izciliem sasniegumiem sportā”.

³⁶ Saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 13. decembra rīkojumu Nr. 728 „Par naudas balvu piešķiršanu par izciliem sasniegumiem sportā”.

Papildus, nodrošinot atbalsta funkcijas, tika koordinēta un kontrolēta ministrijai doto uzdevumu izpilde, nodrošināta ministrijas lietvedības un arhīva veidošana, valdījumā esošo nekustamo īpašumu apsaimniekošana, iepirkumu procedūru veikšana, saimnieciskā un tehniskā nodrošinājuma darbība, tai skaitā: 1) veicot 49 iepirkumu procedūras un noslēdzot 36 publisko iepirkumu līgumus par 4 234 324 latiem; 2) izstrādājot 43 Ministru kabineta un ministrijas rīkojumus saistībā ar valsts nekustamajiem īpašumiem un kustamās mantas nodošanu un 162 citus līgumus un aktus par nekustamo īpašumu, tika nodrošināta ministrijas pārstāvība 11 tiesvedības procesos, kuros ministrija bija lietas dalībnieks; 3) nodrošinot 15 220 saņemto un 9969 nosūtāmo dokumentu reģistrēšanu un kontroli; 4) sagatavojot 1898 ministrijas rīkojumus pamatdarbības jautājumos iekšējos tiesību aktus, izziņas, uzziņas un pilnvaras, kā arī dažādu veidu līgumus; 5) sagatavojot rīkojumus par 1127 atzinības un pateicības rakstu piešķiršanu. Papildus tika sagatavota ministrijas vēsturiskā izziņa un turpināts darbs pie ministrijas dokumentu aprites procesa pilnveidošanas un ministrijas elektroniskās dokumentu vadības sistēmas IMPULSS attīstības, kas dod iespēju dokumentu elektroniskai saskaņošanai un parakstīšanai.

Lai nodrošinātu ministrijas saimniecisko un tehnisko darbību, tika noslēgti 35 līgumi par ēkas un tās teritorijas apsaimniekošanu, nodrošinot visu administratīvo izdevumu optimizāciju, samazinot izdevumus sakaru pakalpojumiem, telpu uzturēšanai, apsardzei, auto nomai, autotransporta uzturēšanai, degvielai, kancelejas izdevumiem, biroja tehnikas apkopei, reprezentācijas izdevumiem un citiem ar iestādes darbības nodrošināšanu saistītiem izdevumiem. Tika nodrošināti aptuveni 200 braucieni ministrijas ierēdņu un darbinieku dienesta pienākumu veikšanai.

2.2.8.2. ES lietas un starptautiskā sadarbība

2010. gadā ministrija nodrošināja līdzdalību ES lēmumu sagatavošanā un pieņemšanā, ES lēmumu ietekmes izvērtējumu, Latvijas nacionālo pozīciju un instrukciju izstrādāšanu par ES tiesību aktu un politikas iniciatīvu projektiem, kā arī ministrijas kompetences jomu Latvijas normatīvo aktu saskaņošanu ar ES tiesību aktiem un politikas dokumentiem, divpusējās starptautiskās sadarbības un sadarbības ar starptautiskajām organizācijām īstenošanu ministrijas kompetences jomās.

Ministrija piedalījās trīs ES Izglītības, jaunatnes lietu un kultūras ministru padomes sanāksmēs, četrās ES Konkurētspējas ministru padomes sanāksmēs, kā arī divās neformālajās ES izglītības ministru sanāksmēs, divās neformālajās ES sporta

ministru sanāksmēs un divās neformālajās ES konkurētspējas ministru sanāksmēs. Par tajās izskatāmajiem jautājumiem tika sagatavoti 14 informatīvie ziņojumi valdībai un sagatavotas, apspriestas un apstiprinātas nacionālās pozīcijas:

- **izglītībā** – 11 nacionālās pozīcijas par progresa ziņojumu attiecībā uz darba programmas „Izglītība un apmācība 2010” īstenošanu, izglītību un apmācību 2020. gada Eiropai, izglītības un apmācības sociālo dimensiju, prasmēm mūžizglītībai un jaunām darba vietām, paredzētām jaunām iemaņām, augstākās izglītības starptautisko aspektu izvērtēšanu, ieguldījumu 2010. gada 17. jūnija Eiropas padomes sagatavošanā, prioritātēm ciešākai Eiropas sadarbībai profesionālās izglītības un apmācības jomā no 2011. līdz 2020. gadam, vadošo iniciatīvu „Jaunatne kustībā”, pamatprasmju līmeņa uzlabošanu saistībā ar Eiropas sadarbību attiecībā uz skolām 21. gadsimtā, izglītību ilgtspējīgai attīstībai un izglītības nozīmi nabadzības, nevienlīdzības un sociālās atstumtības apkarošanā;
- **jaunatnes lietās** – 6 nacionālās pozīcijas par jauniešu aktīvu integrāciju – bezdarba un nabadzības izskaušana, jaunatnes aspekta attīstīšanu konkurētspējīgai, integrējošai un ilgtspējīgai Eiropai, darbu ar jaunatni, jauniešu piekļuvi kultūrai, Eiropas un starptautiskajām politikas programmām saistībā ar bērniem, jauniešiem un bērnu tiesībām, „urbāno” jaunatni un Eiropu;
- **sportā** – 4 nacionālās pozīcijas par Lisabonas līgumu un sportu, ES strukturizētu dialogu par sportu, sporta nozīmi kā aktīvas sociālās iekļaušanas avotu un dzinējspēku un sociālo iekļaušanu sportā un ar tā palīdzību, ES lomu starptautiskajā cīņā pret dopingu sportā;
- **zinātnē** – 18 nacionālās pozīcijas par kopīgo Baltijas jūras pētniecības un attīstības programmu BONUS, regulu par Eiropas Zemes novērošanas programmu (GMES), ERAC (Eiropas Pētniecības telpas komitejas) mandātu, ITER (*International Thermonuclear Experimental Reactor* – Starptautiskais kodoltermiskais eksperimentālais reaktors) finanšu aspektiem, kā arī jautājumiem par vienkāršošanas procedūrām ES pētniecības programmām, vienotās plānošanas attīstības jautājumiem, Eiropas Pētniecības telpas tālāko veidošanos, kosmosa pētniecības aspektiem, inovācijas attīstības jautājumiem.

Ministrija aktīvi piedalījās izvirzīto Eiropas kvantitatīvo mērķu izvērtēšanā „ES 2020” stratēģijas ietvaros, kas tika apstiprināta Eiropas padomē 2010. gada 17. jūnijā, kā arī Latvijas kvantitatīvo mērķu noteikšanā izglītības un zinātnes jomā.

21. tabula

Eiropas kvantitatīvie mērķi izglītības un zinātnes jomā „ES 2020” stratēģijas ietvaros

	Mērķis 2015. gadam	Mērķis 2020. gadam	Mērķis EU-27 2020. gadam
Priekšlaicīgi izglītību pametušo īpatsvars	14%	13%	10%
Iedzīvotāju, vecumā no 30–34, kas ieguvuši augstāko izglītību, īpatsvars	36–38%	34–36%	40%
Finansējums pētniecībai un attīstībai no IKP īpatsvara	1%	1,5%	3%

Lai precizētu Latvijas Republikas normatīvo aktu atbilstību Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes direktīvas 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) „Par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu” (teksts attiecas uz Eiropas Ekonomikas zonu) prasībām, 2010. gadā tika pilnveidots Latvijas normatīvais regulējums šajā jomā³⁷.

Lai veicinātu starptautisko sadarbību, informācijas, ekspertu, izglītojamo un pedagogu apmaiņu ar citām valstīm, kā arī dalību starptautiskās aktivitātēs un projektos, 2010. gadā tika parakstīti šādi starptautiskie līgumi:

- 1) Latvijas Republikas valdības un Amerikas Savienoto Valstu valdības saprašanās memorands par Fulbraita akadēmiskās apmaiņas programmu (parakstīts 2010. gada 29. janvārī Rīgā);
- 2) Latvijas Republikas valdības un Brazīlijas Federatīvās Republikas valdības līgums par sadarbību sportā (parakstīts 2010. gada 24. maijā Brazīlijā);
- 3) Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par sadarbību maģistrantūras līmeņa vadības speciālistu sagatavošanā (parakstīts 2010. gada 23. septembrī Rīgā);
- 4) Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Ķīnas Tautas Republikas Izglītības ministrijas līgums par augstākās izglītības kvalifikāciju un studijās iegūto grādu savstarpēju atzīšanu (parakstīts 2010. gada 22. oktobrī Pekinā);
- 5) Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Liaoninas provinces Izglītības departamenta, Ķīnas Tautas Republika, saprašanās memorands par sadarbību izglītības jomā (parakstīts 2010. gada 20. oktobrī Šenjanā);

- 6) Izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts „Par Līgumu starp EUREKA sekretariātu un Izglītības un zinātnes ministriju” (apstiprināts 2011. gadā).

2010. gadā ministrija uzsāka/turpināja vairāku starptautisko memorandu, līgumu un to izpildprogrammu saskaņošanu ar – Argentīnu, Gruziju, Korejas Republiku, Malaiziju, Maroku, Pakistānu, Poliju, Slovēniju, kā arī pieņēma Latvijā akreditētus ārvalstu vēstniekus un augsta līmeņa Eiropas Komisijas, UNESCO un ārvalstu delegācijas.

Ministrijas vadība un Latvijas augstskolu rektoru delegācija piedalījās „Latvijas–Azerbaidžānas izglītības forumā” Baku un Latvijas valsts prezidenta valsts vizītes ietvaros rīkotajā biznesa forumā Šenjanā, Ķīnas Tautas Republikā.

Noslēgto starptautisko divpusējo un trīspusējo starpvaldību un starpministriju līgumu ietvaros ministrija 2010. gadā nodrošināja 5 stipendijas dalībai Vidzemes Augstskolas organizētajā Baltijas Starptautiskajā vasaras skolā 2010 „Kultūru līdzības un dažādības Austrumeiropā un Vidusjūras reģionā” Azerbaidžānas, Gruzijas, Ķīnas, Lietuvas un Somijas studentiem, kā arī 5 stipendijas dalībai Rīgas Tehniskās universitātes organizētajā starptautiskajā vasaras skolā „Metropoles ārpostenis” Meksikas, Polijas, Igaunijas un Turcijas studentiem. Kopš 2010. gada jūlija funkciju nodrošināt ārzemnieku un Latvijas iedzīvotāju piesaisti, atlasu un finansēšanu studijām, pētniecībai un dalībai starptautiskajās vasaras skolās augstākās izglītības un zinātniskajās institūcijās nozares starptautisko vienošanos ietvaros īsteno Valsts izglītības attīstības aģentūra³⁸. 2010. gadā ministrija nodrošināja arī vienas stipendijas piešķiršanu Eiropas Universitātes institūta doktorantūras studentam no Latvijas studijām 2010./2011. akadēmiskajā gadā.

2.2.9. Informācijas tehnoloģiju attīstība

22. tabula

Finanšu resursu izdevumi informācijas tehnoloģiju attīstībai un uzturēšanai izglītībā

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
07.00.00 Informācijas tehnoloģiju attīstība un uzturēšana izglītībā, Microsoft līguma un projektu nodrošināšana	377 564	377 564

2010. gadā, veicinot ministrijas tehnisko infrastruktūru un tās operatīvu darbību, tika nodrošināta licencētas programmatūras izmantošana ministrijā, tās padotības iestādēs un izglītības iestādēs, saskaņā ar Latvijas valdības un Microsoft uzņēmuma vienošanos.

Nodrošināta **Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS)** darbība un pilnveidošana. 2010. gada 17. augustā pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 788 „Valsts izglītības informācijas sistēmas saturs, uzturēšanas un aktualizācijas kārtība”, kas juridiski nostiprina VIIS kā centrālo ar izglītību

saistīto reģistru informācijas sistēmu. Sistēmā tika apkopota informācija par izglītības iestādēm un zinātniskajām institūcijām, pedagogiem, audzēkņiem, akadēmisko un tehnisko personālu, izglītības programmām, izglītību apliecinātiem dokumentiem un nodrošināta pedagogu tarifkācijas un statistisko pārskatu veidošanas funkcionalitāte. Informācijas ievadīšana VIIS ar 2010. gada 1. septembri kļuva obligāta visām izglītības iestādēm neatkarīgi no juridiskā statusa.

Vienlaikus nodrošināta portāla www.skolas.lv un Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas darbība un attīstība.

³⁷ Likums „Grozījums likumā „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu”” („LV”, 19 (4211), 03.02.2010.) (stājās spēkā 17.02.2010.) un „LV”, 99 (4291), 22.06.2010.) (stājās spēkā 06.07.2010.); kopā ar Satiksmes ministriju sagatavoti trīs Ministru kabineta noteikumi: 1) MK 08.10.2010. noteikumi Nr. 873 „Noteikumi par vilces līdzekļa vadītāja (mašīnistu) kvalifikācijas un vilces līdzekļa vadīšanas tiesību iegūšanu”; 2) MK 16.06.2010. noteikumi Nr. 514 „Bīstamu kravu pārvadāšanai paredzēto transportlīdzekļu vadītāja tiesību iegūšanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas un atjaunošanas kārtība”; 3) MK 12.02.2010. noteikumi Nr. 103 „Transportlīdzekļu vadītāja tiesību iegūšanas un atjaunošanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas un atjaunošanas kārtība”.

³⁸ 2010. gada 27. jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr. 705 „Valsts izglītības attīstības aģentūras nolikums”.

2.2.10. ES struktūrfondi un ārvalstu finanšu instrumenti

23. tabula

Finanšu resursu izdevumi ES struktūrfondu un ārvalstu finanšu instrumentu projektu īstenošanas nodrošināšanai*

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam ar izmaiņām (LVL)	Budžeta izpilde pārskata periodā (LVL)
62.00.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana	59 295 805	58 316 213
62.02.00 Atmaks valsts pamatbudžetā par Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansējumu (2007–2013)	1 210 468	253 263
62.06.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti (2007–2013)	4 764 531	4 742 220
62.07.00 Atmaksas un avansi pašvaldībām vai citiem struktūrfondu finansējuma saņēmējiem par Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu īstenošanu (2007–2013)	53 320 806	53 320 730
63.00.00 Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana	63 106 102	61 791 103
63.02.00 Atmaks valsts pamatbudžetā par Eiropas Sociālā fonda (ESF) finansējumu (2007–2013)	17 163 452	16 149 262
63.06.00 Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2007–2013)	26 664 824	26 364 020
63.07.00 Atmaksas un avansi pašvaldībām vai citiem struktūrfondu finansējuma saņēmējiem par Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošanu (2007–2013)	19 277 826	19 277 821
65.00.00 Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošana	137 000	131 667
65.06.00 Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu īstenošana	137 000	131 667
69.00.00 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežas sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	1 353 887	1 107 645
69.02.00 Atmaks valsts pamatbudžetā par 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežas sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanu	369 934	133 237
69.06.00 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” projektu īstenošana	983 953	974 408
70.00.00 Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	24 046 680	15 456 499
70.05.00 Tehniskā palīdzība ERAF, ESF, KF apgūšanai (2007–2013)	1 431 810	1 320 354
70.06.00 Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās	1 278 645	1 256 397
70.07.00 Eiropas Savienības Rīcības programmas mūžizglītības jomā 2007–2013. gadam un Eiropas Savienības augstākās izglītības sadarbības programmas Tempus un Erasmus Mundus	15 856 551	9 702 436
70.08.00 Valsts izglītības attīstības aģentūra	1 883 001	1 442 207
70.11.00 Dalība Eiropas Savienības izglītības sadarbības projektos	470 282	396 158
70.12.00 Eiropas Kopienas programmu projektu īstenošana	50 830	49 807
71.00.00 Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēto projektu un pasākumu īstenošana	621 705	480 228
71.05.00 Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai	10 153	10 153
71.06.00 Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta grantu shēmas	513 940	468 586
71.07.00 Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekti	97 612	1 489
72.00.00 Latvijas un Šveices sadarbības programmas projektu un pasākumu finansēšana	10 213	10 212
72.06.00 Atbalsts jaunatnes politikas attīstībai	10 213	10 212
73.00.00 Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansētie projekti	325 280	197 318
73.06.00 Dalība Ziemeļu Ministru Padomes Nordplus Ietvarprogrammā	325 280	197 318

* Informāciju par 70.09.00 „Eiropas Savienības jauniešu neformālās izglītības programmas „Jaunatne darbībā” 2007.–2013. gadam” un 70.10.00 „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra” budžeta programmu skat. 2.2.6. apakšsadaļā.

2.2.10.1. Eiropas Savienības struktūrfondu atbalsts izglītībai un zinātnei

2010. gadā ministrija ir nodrošinājusi Eiropas Savienības struktūrfondu (ES fondu) pieejamību būtiskiem nozares attīstībai izvirzītiem mērķiem. Izstrādāti un valdībā apstiprināti astoņi Ministru kabineta noteikumi, kas reglamentē ES fondu finansējuma piešķirumu un tā izlietojuma nosacījumus³⁹.

2010. gadā ministrija organizēja un pilnībā veica 11 projektu iesniegumu atlases, nodrošinot visiem projektu gatavotājiem bezmaksas projektu iesniegumu sagatavošanas informatīvos seminārus šādās ES fondu aktivitātēs:

- 1) **1.2.1.1.1. apakšaktivitātes** „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības pārstrukturizācija” ietvaros tika vērtēts un apstiprināts viens iesniegtais projekta iesniegums (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 2 550 000 LVL);
- 2) **1.2.1.1.3. apakšaktivitātes** „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” otrās atlases kārtas ietvaros tika vērtēts un apstiprināts viens iesniegtais projekta iesniegums (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 4 152 131 LVL);
- 3) **1.2.1.2.3. apakšaktivitātes** „Vispārējās izglītības pedagogu kompetences paaugstināšana un prasmju atjaunošana” ietvaros tika vērtēti un apstiprināti trīs iesniegtie projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 4 075 000 LVL);
- 4) **1.2.2.4.1. apakšaktivitātes** „Iekļaujošas izglītības un sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu atbalsta sistēmas izveide, nepieciešamā personāla sagatavošana, nodrošināšana un kompetences paaugstināšana” ietvaros tika vērtēti 6 iesniegtie projektu iesniegumi. Apstiprināti tika 3 projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 4 216 824 LVL);
- 5) **2.1.1.1. aktivitātes** „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros tika vērtēti 177 iesniegtie projektu iesniegumi. Apstiprināti tika 114 projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 35 831 014 LVL);
- 6) **2.1.1.2. aktivitātes** „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās (EUREKA, 7. Ietvara programma un citi)” ietvaros tika vērtēts 21 iesniegtais projekta iesniegums. Apstiprināti tika 20 projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 4 875 943 LVL);
- 7) **2.1.1.3.2. apakšaktivitātes** „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai” ietvaros tika vērtēts un apstiprināts viens iesniegtais projekta iesniegums (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 10 514 363 LVL);
- 8) **3.1.1.1. aktivitātes** „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” ietvaros tika vērtēts 61 iesniegtais projekta iesniegums. Apstiprināti tika 57 projek-

tu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 65 276 780 LVL);

- 9) **3.1.2.1.1. apakšaktivitātes** „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem” ietvaros tika vērtēti 32 iesniegtie projektu iesniegumi. Apstiprināti tika 30 projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 100 304 033 LVL);
- 10) **3.1.3.2. aktivitātes** „Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai” ietvaros tika vērtēti 7 iesniegtie projektu iesniegumi. Apstiprināti tika 4 projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 2 226 540 LVL);
- 11) **3.1.3.3.1. apakšaktivitātes** „Speciālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana” ietvaros tika vērtēti 46 iesniegtie projektu iesniegumi. Apstiprināti tika 44 projektu iesniegumi (par kopējo attiecināmo izmaksu summu 5 915 621 LVL).

Kopumā 2010. gadā tika saņemti un izvērtēti 356 projektu iesniegumi visdažādākajās izglītības un zinātnes jomās. No tiem īstenošanai ir apstiprināti 278 projekti par kopējo projektu summu – 239 938 249 latu. No 2010. gada valsts budžeta struktūrfondu projektu īstenošanai ir nodrošināts finansējums 122,4 milj. latu apmērā.

Būtiskākie ar ES fondu atbalsta ietvaros sasniegtie rezultāti:

- 1) nodrošināts zinātnē nodarbināto personu papildu atalgojums – **20,82 milj.** latu gadā, kas ir 2,6 reizes lielāks nekā bāzes finansējums⁴⁰;
- 2) darbam zinātniskajās grupās piesaistīti **623** atbilstoši pilna darba laika ekvivalentam strādājošie zinātniskie darbinieki, kas ir vairāk nekā 9,8% no zinātnē un pētniecībā nodarbināto personu skaita Latvijā;
- 3) kopš 2008. gada **15%** no vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu kopskaita saņem mērķstipendijas par pētniecības vai radošo darbu sava mācību priekšmeta pasniegšanas pilnveidošanai. To skaitā 2010. gadā – **698** jauni pedagogi;
- 4) kopš 2009. gada decembra **12 300** vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogi saņem atbalstu pārkvalifikācijai darbam citā nozarē, paaugstinājuši kvalifikāciju darbam savā nozarē, kā arī piedalījušies pedagogu novērtēšanas sistēmas ieviešanā;
- 5) **216** vispārējās vidējās izglītības iestādēs modernizētos dabaszinātņu un matemātikas kabinetus izmanto ap 32,7 tūkst. vidusskolēnu, kas ir 67% no kopējā vidusskolēnu skaita valstī;
- 6) **7** vispārējās izglītības iestādes pielāgotas bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un pielāgošanas darbi vēlnorīt **31** skolā;
- 7) kopš 2009. gada ESF stipendijas par sekmību saņēmuši **31 983** profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi. To skaitā 2010. gadā – **5945** audzēkņi;

³⁹ Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.2.2.3.2. apakšaktivitātes „Atbalsts izglītības pētījumiem”, 1.2.1.1.3. apakšaktivitātes „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai”, 1.1.2.2.1. apakšaktivitātes „Studiju programmu satura un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana”, 1.2.1.1.1. apakšaktivitātes „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības pārstrukturizācija”, 2.1.1.3.1. apakšaktivitātes „Zinātnes infrastruktūras attīstība”, 2.1.1.3.2. apakšaktivitātes „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai”, 3.1.3.2. aktivitātes „Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai” un 3.1.2.1.2. apakšaktivitātes „Jaunu koledžas studiju programmu attīstība aviācijas nozarē” īstenošanai.

⁴⁰ Bāzes finansējuma apjoms 2010. gadā – 7,9 milj. latu.

- 8) ESF stipendijas studijām doktorantūrā kopš 2009. gada saņēmuši **1005** doktorantūras studenti, kas ir 46,7% no doktorantūras studentu kopskaita 2009./2010. akadēmiskajā gadā;
- 9) ESF stipendijas studijām maģistrantūrā kopš 2009. gada saņēmuši **683** maģistrantūras studenti, kas ir 11,8% no maģistrantūras studentu kopskaita 2009./2010. akadēmiskajā gadā.

2.2.10.2. Citi ārvalstu finanšu instrumenti

Atbilstoši 2004. gadā parakstītajiem Saprašanās memorandumiem – 1) par **Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta** ieviešanu un 2) par **Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta** ieviešanu – ministrija nodrošināja finanšu instrumentu prioritātes „Cilvēkresursu attīstība un izglītība” un prioritātes „Akadēmiskie pētījumi” ieviešanu, kā arī finanšu instrumentu īpašās atbalsta formas „Stipendiju grantu shēma” ieviešanu. Prioritātē „Cilvēkresursu attīstība un izglītība” 2008.–2010. gadā tika ieviesti 10 projekti ar kopējo piešķirto finanšu instrumentu līdzfinansējumu 3,7 miljoni eiro apjomā. Grantu shēma „Akadēmiskie pētījumi” paredz finansiālu atbalstu Latvijas zinātnisko institūciju akadēmisko pētījumu veikšanai. 2008.–2010. gadā ieviesti 17 apakšprojekti dažādās zinātņu nozarēs ar kopējo grantu piešķirumu – 471 776 eiro. Īpašā atbalsta forma „Stipendiju grantu shēma” paredz finansiālu atbalstu studentu, izglītības darbinieku un skolotāju asistentu mobilitātei Norvēģijā, Īslandē un Lihtenšteinā mācību vai pieredzes apmaiņas nolūkā. Stipendiju grantu shēmas ietvaros 2010. gadā tika piešķirtas 27 stipendijas izglītības darbinieku mobilitātei. Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta grantu shēmas „Pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un sabiedrības integrācijas veicināšana” vērstas uz sadarbības stiprināšanu starp dažādu tautību pārstāvjiem, veidojot labvēlīgus sociālos nosacījumus Latvijas mazākumtautībām un veicinot mazākumtautību biedrību un nodibinājumu attīstību.

Tika nodrošināta nozares ministrijas funkcija **Eiropas Savienības struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas Teritoriālā sadarbība” programmu** ieviešanā. 20 apstiprināto projektu īstenošanai 2010. gadā tika piešķirts finansējums 974 408 latu apmērā Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas, Baltijas Jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas, Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas un Igaunijas–Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projektu īstenošanai.

Latvijas un Šveices sadarbības programmas prioritārajā jomā „Cilvēkresursu un sociālā attīstība” ministrija pildīja nozares ministrijas funkcijas apakšprioritātē „Pētniecība un attīstība” un apakšprioritātē „Reģionālās attīstības iniciatīvas attālos vai mazattīstītos reģionos”. 2010. gada 5. jūlijā tika parakstīts līgums starp Šveices Konfederāciju un Latvijas Republikas valdību par īpašās atbalsta formas „Stipendiju fonds” īstenošanu Latvijā no 2010. gada 6. jūlija līdz 2016. gada 31. martam. Stipendiju fonds paredz stipendijas visās zinātnes nozarēs Latvijas doktorantiem un pētniekiem darbam Šveices augstākās izglītības un pētniecības institūcijās kopīgu pētniecības projektu veikšanai. 2010. gadā Šveices puse izsludināja pirmo konkursu Latvijai, kurā tika iesniegti pieci projektu pieteikumi. Paralēli Stipendiju fonda darbībai 2010. gadā ir iesniegts apstiprināšanai grantu shēmas „Šveices pētnieku aktivitātes Latvijā” projekta iesniegums un projekta „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai

attālos vai mazattīstītos reģionos” iesniegums. Grantu shēma „Šveices pētnieku aktivitātes Latvijā” piedāvās stipendijas zinātniekiem no Šveices nolūkā lasīt lekcijas vai dalīties pētnieciskā darba pieredzē Latvijas augstskolās, savukārt projekta „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” ietvaros paredzēts izveidot 17 multifunkcionālus jauniešu iniciatīvu centrus dažādās Latvijas pašvaldībās, kā arī organizēt seminārus, konferences un forumus jauniešiem un personām, kas iesaistītas darbā ar jauniešiem.

Tika nodrošināta nozares ministrijas funkcija **Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta** ietvaros. 2010. gadā tika piešķirts valsts budžeta finansējums 18 755 latu apjomā četru ministrijas padotības koledžu projektu uzsākšanai ar mērķi paaugstināt energoefektivitāti koledžu ēkās siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai.

Papildus 2010. gadā turpināta **ES rīcības programmas mūžizglītības jomā un ES neformālās izglītības programmas „Jaunatne darbībā”** īstenošana Latvijā, ministrijai kā valsts pārvaldes institūcijai veicot paredzētos uzdevumus un uzraugot attiecīgo programmu valsts aģentūru darbību atbilstību Eiropas Komisijas vadlīnijām. Latvijai piešķirtais ES Rīcības programmas mūžizglītības jomā finansējums 2010. gadā bija 9,8 milj. eiro un ES jauniešu neformālās izglītības programmas „Jaunatne darbībā” finansējums bija 1,7 milj. eiro.

2.3. Iekšējais audits un kvalitātes vadības sistēmas izveide un ieviešana ministrijā

Atbilstoši ministrijas iekšējo auditu plāniem un saskaņā ar ministrijas vadības dotajiem uzdevumiem pārskata periodā iekšējie auditori novērtēja iekšējās kontroles sistēmu ministrijā un tās padotības iestādēs: valsts aģentūrās, profesionālās izglītības iestādēs, sociālās izglītības iestādēs, koledžās un zinātniskajos institūtos.

Pārskata periodā tika veikts 21 iekšējais audits (tajā skaitā seši horizontālie iekšējie auditi) un to rezultātā sniegti 195 ieteikumi, kuru ieviešana tika rūpīgi uzraudzīta.

Ministrijas auditori uzraudzīja arī Valsts kontroles devīņu revīziju 200 ieteikumu ieviešanu ministrijā un 14 ministrijas padotības iestādēs, par ieteikumu ieviešanas gaitu informējot Valsts kontroli, Ministru prezidentu, Finanšu ministriju, Saeimas Publisko izdevumu revīzijas komisiju un Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju.

2010. gadā tika sagatavota informācija par Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmas 2009.–2013. gadam izpildi ministrijā un tās padotības 18 iestādēs nosūtīšanai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam. Nodaļa izstrādāja ministrijas Pretkorupcijas pasākumu plānu 2010.–2013. gadam un veica šī plāna izpildes uzraudzību.

Eiropas Sociālā fonda projekta „Kvalitātes vadības sistēmas izveide un ieviešana Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijā” rezultātā nodrošināta kvalitātes vadības sistēmas elementu ieviešana ministrijā, izstrādājot 40 būtisko procesu aprakstus un veicot ministrijā nodarbināto procesu īstenošanu apmācību. Procesu apraksti pieejami visiem ministrijas nodarbinātajiem ministrijas iekšējā, tādējādi nodrošinot vienotu pieeju procesu īstenošanā un uzlabojot darba efektivitāti, tai skaitā informācijas apmaiņu ministrijas ietvaros, sadarbībā ar padotības iestādēm, kā arī sniegto pakalpojumu kvalitāti un darba operativitāti.

III. PERSONĀLS

2010. gada 31. decembrī ministrijā bija 242 amata vietas, no kurām 156 – valsts civildienesta ierēdņa amata vietas un 86 – darbinieku amata vietas, tai skaitā 15 darbinieku amata vietas, kas tiek finansētas no ES fondu līdzekļiem⁴¹. 2010. gada 30. decembrī ministrijā bija nodarbināti 237 ierēdņi un darbinieki (no kuriem 18 atradās ilgstošā prombūtnē), no tiem – 189 sievietes un 48 vīrieši. Kopumā 2010. gadā darbā tika pieņemti 10 darbinieki un amatā iecelti 13 ierēdņi. Vienlaikus no amata atbrīvoti 18 ierēdņi un darba tiesiskās attiecības izbeigtas ar 4 darbiniekiem. 5 darbinieki, ar kuriem tika izbeigtas darba tiesiskās attiecības, un ierēdņi, kuri tika atbrīvoti no amata 2010. gadā, ministrijā bija nostrādājuši mazāk par 1 gadu.

Vidējais ministrijā nodarbināto vecums 2010. gadā bija 37,9 gadi. 66 nodarbinātie bija vecumā līdz 29 gadiem, bet 12 nodarbinātie – vecumā virs 60 gadiem.

6 ministrijas nodarbinātie ieguvuši doktora grādu, 98 nodarbinātie – maģistra grādu, 103 nodarbinātie ieguvuši augstāko izglītību, 9 – pirmā līmeņa augstāko izglītību un 21 darbinieks vidējo izglītību.

25 no 2010. gadā ministrijā nodarbinātajiem darba stāžs ministrijā bija mazāks par 1 gadu, 17 nodarbinātajiem 1–2 gadi, 122 nodarbinātajiem 2–5 gadi, 45 nodarbinātajiem 5–10 gadi, 21 nodarbinātajam 10–15 gadi, bet 7 – vairāk kā 15 gadi.

⁴¹ 1.2.2.1.5. apakšaktivitātes „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”, 1.2.1.1.4. apakšaktivitātes „Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana”, 3.2.2.1.2. apakšaktivitātes „Izglītības iestāžu informatizācija” un 2.1.1.3.2. apakšaktivitātes „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai” projektu ietvaros.

IV. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Ministrijas darbība aptver jomas, kas attiecas uz plašu sabiedrības daļu, tāpēc sabiedrības informēšana un iesaiste zinātnes, sporta, jaunatnes, valsts valodas, bet jo īpaši izglītības politikas veidošanā ir svarīgs ministrijas darbības virziens.

2010. gadā sagatavotas 212 preses relīzes par ministrijas pārziņā esošo jomu aktualitātēm, sadarbībā ar struktūrvienībām nodrošinātas konsultācijas un sagatavotas atbildes uz plašsaziņas līdzekļu pārstāvju jautājumiem. Ministrija rīkojusi un ministrijas pārstāvji piedalījušies septiņās preses konferencēs. Sagatavoti 17 informatīvie e-izdevumi, to skaitā vairāki speciālizlaidumi: Latvijas neatkarības atjaunošanas 20. gadadienai veltīts izdevums un 4 izdevumi par Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekta „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos” aktualitātēm. Informatīvā izdevuma abonētu skaits pieaudzis līdz 2088, mājaslapā lietotājiem nodrošināta ērtāka piekļaušanās informatīvā izdevuma saņemšanai.

Katru dienu tiek aktualizēta informācija ministrijas mājaslapā www.izm.gov.lv. Vidēji dienā tiek izveidotas vai atjaunotas 10 tīmekļa lappuses. 2010. gadā izveidotas 1597 jaunas tīmekļa lappuses. Ministrijas mājaslapu apmeklē vidēji 1200 apmeklētāju dienā⁴². 2010. gadā sadaļai „Aktualitātes” pievienota RSS plūsmas barotne, kas tās lietotājiem nodrošina iespējas ērtāk un operatīvāk saņemt informāciju par ministrijas aktualitātēm. Pilnveidota arī sadaļa „Viegli lasīt” cilvēkiem ar uztveres traucējumiem, izveidota jauna sadaļa „Izglītība ārvalstīs”. Ikvienam mājaslapas apmeklētājam ir iespēja iesaistīties aptaujā, atbildot uz iknedēļas aptaujas jautājumiem. 2010. gadā mājaslapas sadaļā „Sabiedrības līdzdalība” turpinājās e-konsultāciju process, kura ietvaros ikviens interesents bija aicināts izteikt viedokļus un priekšlikumus par aktuālām tēmām.

Ministriņā veiksmīgi darbojas Informācijas centrs, kurā

nodrošinātas klātienē konsultācijas apmeklētājiem, sniegtas atbildes uz jautājumiem, kas saņemti pa informācijas tālruni un informatīvajā e-pastā. Informācijas centrā interesentiem ir pieejami dažādi bukleti un citi materiāli par ministrijas nozarēm, šeit tiek nodrošināta dažādu materiālu izdare izglītības pārvaldēm. Sagatavoti informatīvi materiāli – faktu lapas par ministrijas pārziņā esošajām jomām angļu valodā gan drukātā veidā, gan elektroniski. Lai popularizētu Valsts pētījumu programmu rezultātus, sagatavots informatīvs izdevums latviešu un angļu valodā, kā arī mācību filma vidusskolu skolēniem.

Lai nodrošinātu sabiedrības informēšanu par Eiropas Sociālā fonda projektu „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”, uzklautu un apkopotu pedagogu un pašvaldības pārstāvju priekšlikumus un viedokļus, 10 Latvijas pilsētās notika reģionālo diskusiju cikls „Konkurētspējīgi pedagogi = konkurētspējīga izglītība”, kas 2010. gada 15. decembrī noslēdzās ar starptautisku izglītības konferenci „Konkurētspējīga izglītība: radošums, aktivitāte, līdzdalība”.

Lai informētu sabiedrību par ES struktūrfondu atbalstu profesionālajā izglītībā, tajā skaitā par ERAF veiktajiem un plānotajiem ieguldījumiem skolu infrastruktūras modernizēšanā, visā Latvijā tika rīkoti reģionālie profesionālās izglītības forumi „Eiropas Savienības struktūrfondu atbalsts profesionālās izglītības modernizācijai”.

Gatavojoties Eiropas Brīvprātīgā darba gadam 2011, organizēta publiska diskusija „Plānojot Eiropas Brīvprātīgā darba gadu, veicinot aktīvu pilsoniskumu (2011)” un citas aktivitātes, lai sekmeētu sabiedrības izpratni par brīvprātīgā darba vērtību un nozīmi.

Ministrija turpināja administrēt jaunatnes iespēju portālu www.jaunatnes.lv. 2010. gadā šis portāls tika apmeklēts 62 134

⁴² Unikālo apmeklētāju skaits dienā, ministrijas mājaslapas vidējais apmeklējumu skaits dienā - 2 725.

V. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

reizes un tajā tika ievietotas 950 jauniešiem saistošas ziņas.

2011. gadā paredzēts turpināt iepriekšējā gadā izvirzīto prioritāšu īstenošanu, proti:

- 1) izmaksu efektivitātes paaugstināšana vispārējā un profesionālā izglītībā, vienlaikus kvalitātes un pieejamības nodrošināšana;
- 2) eksportspējas paaugstināšana augstākajā izglītībā un zinātnē tautsaimniecības atveseļošanas īstenošanai;
- 3) nacionālo vērtību stiprināšana un popularizēšana.

Katras prioritātes īstenošanai ministrija 2011. gadam ir ielāņojusi vairākus pasākumus:

- prioritātes **„Izmaksu efektivitātes paaugstināšana vispārējā un profesionālā izglītībā, vienlaikus kvalitātes un pieejamības nodrošināšana”** īstenošanai –
 - finansēšanas principa „nauda seko skolēnam” pilnveide, precizējot koeficientus pedagogu darba samaksas aprēķināšanai un pakāpeniski iekļaujot vienotā finansēšanas sistēmā visus izglītības veidus, kā arī pilnveidojot pedagogu darba kvalitātes un darba samaksas sistēmu (sagatavošanās pārejai uz 40 stundu darba nedēļu, pedagogu tālākizglītība);
 - vienota visa veida izglītības iestāžu tīkla plānošana reģionālā līmenī ar mērķi racionāli izmantot visa veida resursus, t.sk., ēkas un telpu platības, uzlabot energoefektivitāti;
 - izglītības satura pilnveide un izglītības kvalitātes paaugstināšana, izmantojot starptautiski salīdzinošo pētījumu rezultātus un pārņemot labās prakses piemērus, nodrošināt pēctecīgu un vecumposmam atbilstošu izglītību;
 - valsts izglītības informācijas sistēmas uzturēšana un pilnveidošana.
- prioritāte **„Eksportspējas paaugstināšana augstākajā izglītībā un zinātnē tautsaimniecības atveseļošanas īs-**

tenošanai” –

- pasākumu plānā nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.–2012. gadam noteikto mērķu īstenošana;
- uz rezultātīvajiem rādītājiem pamatota augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrāde, kas veicinātu augstskolu darbības kvalitātes un efektivitātes paaugstināšanos;
- valsts nozīmes pētniecības centru sadarbības stratēģiju izvērtēšana un deviņu valsts nozīmes pētniecības centru izveide, atbalstot valsts zinātnisko institūciju rīcībā esošo resursu konsolidāciju jaunu, efektīvu uz zinātnē un inovācijā balstītas uzņēmējdarbības produktu un pakalpojumu radīšanu, kā arī racionālai valsts finansējuma un cilvēkresursu izmantošanai.
- prioritātes **„Nacionālo vērtību stiprināšana un popularizēšana”** īstenošanai –
 - Eiropas Brīvprātīgā darba gada (2011) aktivitāšu organizēšana un koordinēšana. Saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes lēmumu 2011. gads pasludināts par Eiropas Brīvprātīgā darba gadu aktīvā pilsoniskuma veicināšanai. Ministrija ir noteikta par šī gada atbildīgo nacionālo koordinējošo institūciju. Sadarbībā ar nozaru ministrijām un nevalstiskajām organizācijām tika izstrādāta Eiropas Brīvprātīgā darba gada (2011) Latvijas darba programma, kas attiecīgi 2010. gada septembrī tika iesniegta Eiropas Komisijai finansējuma piešķiršanai;
 - vērtībizglītības īstenošana izglītības iestādēs sadarbībā ar skolēnu vecākiem;
 - interešu izglītības piedāvājuma nodrošināšana;
 - 2011. gada pasaules čempionāts basketbolā U-19 jauniešiem organizēšana (2011. gada 30. jūnijs–10. jūlijs; Valmierā, Liepājā, Rīgā);
 - Latvijas Jaunatnes olimpiādes organizēšana (2011. gada 1.–3. jūlijs; Jūrmalā).